Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra řízení

Diplomová práce

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Bc. Kujalová Lenka

© 2012 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra řízení

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Kujalová Lenka

Veřejná správa a regionální rozvoj Sezimovo Ústí - Tábor

Název práce

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Anglický název

The Operational Programme: The Education for Competitiveness

Cíle práce

Cíl práce je stanoven jako návrh optimalizační změny systému realizace projektu v rámci strukturální podpory Evropské unie. Další dílčí cíl spočívá v návrhu inovace řídící a implemetační struktury. Cíle budou zahrnovat kvaliativní a evualvační hypotézy o dosavadní míře efektivity implemtace operačních programů a jejich dopadů na sociální a personální rozvoj v České republice. V závěru budou navrženy koncepčí předpoklady pro doporučení na zvýšení efektivity procesu návrhu, realizace a dopadů projektů v rámci operačních programů na rozvoj lidských zdrojů.

Metodika

Primární metoda bude spočívat v realizaci a implemetace metody kvalitativní anylýzy. Na základě výstupů z analýzy bude využita metoda kritické interpretace výsledků. V symntertické části bude aplikován vlastní empirický výzkum, ketrý bude předpokladem pro vytvoření vlastního empirického pramene. V závěru bude aplikována metoda interpretace výsledků výzkumu v rámci vlastních návrhů řešení a koncepčních doporučení pro žadatele.

Harmonogram zpracování

1. V prvním semestru bude formulován výzkumný problém, návrh cílů práce a metodický postup. Bude také připraven podkladový materiál k literární rešerši a zaveden výzkumný denník.
2. V druhém semestru bude připravena teoretická část (metodologie a literární rešerše). Současně bude připraven plán výzkumu a návrh postupu při verifikací cílů nebo hypotéz.
3. Ve třetím semestru bude podle plánu realizován vlastní výzkum, sumarizace a vyhodnocení výsledků. Bude připravena praktická část diplomové práce a navrženy závěr a hodnocení výzkumu.
4. Ve čtvrtém semestru bude formulována výsledná verze textu diplomové práce. Následně bude provedena konečná kontrola textu, použitých zdrojů a vlastních závěrů.

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

Operační program, řízení lidských zdrojů, strukturální fondy, cíle Evropské unie, Evropské společenství, personální management, vzdělávání, sociální rozvoj.

Doporučené zdroje informací

Abeceda fondů Evropské unie 2007 – 2013: Fondy Evropské unie. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007, str. 8-10.

České vzdělání a Evropa: Strategie rozvoje lidských zdrojů při vstupu do EU. Sdružení pro vzdělávací politiku. Praha, 1999. str. 87.
ISBN 80-211-0312-4

FIALA, T. a spol: Aktualizovaná prognóza struktury vzdělanosti obyvatel ČR. Praha, 2007. s. 12. Vysoká škola ekonomická.

MIKŠÍKOVÁ, S. Rekvalifikace a vybrané skupiny nezaměstnaných. Brno, 2009. s. 147. Diplomová práce. Masarykova univerzita, fakulta sociálních studií.

Operační programy. 1. vydání. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 1998, str. 54.

Vedoucí práce

Toth Daniel, Ing. Mgr., Dr.

Termín odevzdání

březen 2012

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.
Vedoucí katedry

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE Provozně ekonomická fakulta

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.
Děkan fakulty

V Praze dne 1.3.2012

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Chtěla bych poděkovat panu Dr. Danielu Tothovi za vedení diplomové práce a hlavně za rady při jejím vypracování.

Dále chci poděkovat panu doc. Prokopiusovi, zakladateli domu Empatie, paní Bartošové, pedagožce ve Zvláštní škole pro hluchoněmé v Českých Budějovicích, paní Bc. Montspiegelové z odboru grantů Krajského úřadu Jihočeského kraje, vysoké škole evropských a regionálních studií o. p. s. a v neposlední řadě Centru podpory inkluzivního vzdělávání v Českých Budějovicích, jmenovitě speciální pedagožce paní Mgr. Věře Lorencové za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Děkuji

Kujalová Lenka

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Operational Programme Education for Competitiveness

Souhrn

Diplomová práce na téma Operační program Vzdělávání a konkurenceschopnost je snahou o optimalizační změnu organizační struktury OP VK za pomoci implementace nové prioritní osy a oblasti podpory do stávající rigidní struktury. Hlavním problémem, který je v práci řešen je nedostatečná míra inkluzivity základních škol daná absencí speciálních pedagogů či asistentů pedagogů, dále nepřítomností bezbariérových přístupů a též neochotou škol psát projektové žádosti. Parciálními problémy jsou neoptimálně uspokojované požadavky cílových skupin (žáků se speciálně vzdělávacími potřebami a studentů speciální pedagogiky). V empirické části práce je navrženo možné řešení odstranění „inkluzivních" bariér. Na základě projektové žádosti, která vychází ze zcela nové implementační struktury, vzniká nezisková organizace, která si klade za cíl integrovat primární a terciární sektor vzdělávání, vlastním psaním projektových žádostí za partnerské školy zvýšit míru inkluzivity a reagovat na požadavky cílových skupin. Dopadem činnosti této organizace by byli nejen sebevědomější, sociálně integrovaní žáci připravení na případnou další formu edukace, ale též konkurenceschopní absolventi speciální pedagogiky na trhu práce.

Summary

Thesis on the topic of the Operational Programme Education and Competitiveness is an attempt to change the organizational structure of OP VK with the assistance of the implementation of the new priority axis and the support to the existing rigid structures. The main problem, which is dealt in the work is the lack of intensity of the inclusivity schools in the absence of special educators and assistants of teachers, lack of wheelchair access and whether or not the unwillingness to schools to write the project application. By partial problems are unsatisfactory requirements of the target groups (pupils with special educational needs and students of special education). In the empirical part of the work is designed to address the removal of "inclusive" barriers. On the basis of the project application, which is based on a completely new implementation of the structure, a non-profit organization, which aims to integrate primary and tertiary sector education, their own writing project applications for the partner schools raise the level of inkluzivity and to respond to the requirements of the target groups. The impact of the activities of this organisation are not only confident, socially integrated students ready to any other form of education, but also competitive graduates of special pedagogy in the labour market.

Klíčová slova: Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost, oblast podpory, prioritní osy, inkluzivní vzdělávání, edukace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Keywords: Operational Programme Education for Competitiveness, area aid, the priority axis, inclusive education, education of pupils with special educational needs

Obsah

1 Úvod 9
2 CÍL A METODIKA DIPLOMOVÉ PRÁCE 11
2.1 Cíl práce 11
2.2 Metodika 12
TEORETICKÁ VÝCHODISKA 14
3 OPERAČNÍ PROGRAMY 14
3.1 Klasifikace operačních programů 15
3.1.1 Tematické operační programy 15
3.1.2 Regionální operační programy 16
3.1.3 Operační programy Prahy 16
3.1.4 Evropská územní spolupráce 17
4 OPERAČNÍ PROGRAM VZDĚLÁVÁNÍ PRO KONKURENCESCHOPNOST 18
4.1 Základní charakteristika 18
4.2 Cíle OP VK 18
4.2.1 Globální cíl OP VK 19
4.2.2 Specifické cíle OP VK 19
4.3 Prioritní osy OP VK 20
4.3.1 Prioritní osa 1 - Počáteční vzdělávání 20
4.3.2 Prioritní osa 2 - Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj 21
4.3.3 Prioritní osa 3 – Další vzdělávání 22
4.3.4 Prioritní osa 4 – Systémový rámec celoživotního učení 23
4.3.5 Prioritní osa 5 – Technická pomoc 24
5 PROMĚNY ŠKOLY – INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ 25
5.1 Cílová skupina 26
5.2 Inkluzivita českého školského systému 27
5.2.1 Národní akční plán inkluzivního vzdělávání 28
5.2.2 Indikátory evaluující míru inkluzivity 28
5.2.3 Nedostatky českých škol v oblasti inkluzivity 29
5.2.4 Nedostatečné naplňování potřeb cílové skupiny 30
5.2.5 Významné pozitivní posuny 30

5.3 Současná legislativní opatření k podpoře inkluzivního vzdělávání 31
5.3.1 Legislativní východiska 32
5.4 Speciální pedagogika 35
5.4.1 Funkce speciálního pedagoga v edukaci 35
5.4.2 Speciálně pedagogické vyšetření k IVP 36
5.5 Asistenční služby 37
PRAKTICKÁ ČÁST 38
6 DESKRIPCE MÍRY INKLUZIVITY V BĚŽNÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH 40
6.1 Charakteristika výzkumného projektu 40
6.1.1 Cíle výzkumu 40
6.1.2 Stanovení domněnek 41
6.1.3 Metodologie výzkumného projektu 43
6.1.4 Charakteristika technik výzkumného projektu, pilotáž 43
6.2 Shrnutí současného stavu poznání problému 44
6.3 Respondenti 45
6.3.1 Ověřování platnosti domněnek 46
6.4 Výstupy výzkumného projektu 57
6.4.1 Výsledky šetření ke stanoveným výzkumným hypotézám 57
6.5 Syntéza zjištěných faktů 59
7 NÁVRH ZMĚNY ORGANIZAČNÍ STRUKTURY OP VK 61
7.1 Prioritní osa 6 – Integrace primárního a terciárního sektoru vzdělávání 61
7.1.1 Oblasti podpory 62
8 ZÁVĚR 65
9 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ 67
10 SEZNAM GRAFŮ 72
11 PŘÍLOHY 73
Příloha 1 – DOTAZNÍK 74
Příloha 2 - PROJEKT 77
Příloha 3 – FOTOGRAFICKÁ DOKUMENTACE 93

1 Úvod

Tématem diplomové práce je snaha o optimalizaci určité části společenského systému. V dnešní společnosti založené na znalostech a inovacích je kladen velký důraz na podporu vzájemného propojení vzdělávací soustavy. Práce se ve svém obsahu snaží odpovědět na následující otázky. Jak efektivně změnit stávající organizační strukturu OP VK, tak, aby byly uspokojeny základní požadavky cílových skupin a byla zvýšena míra inkluzivity základních škol? Jsou naše základní školy dobře připravené na edukaci žáků se speciálními vzdělávacími prostředky, na vzrůstající integrační tlak? Jaké jsou zásadní překážky bránící plnému rozvoji integrace? Práce se věnuje myšlence integrace primárního a terciárního sektoru vzdělávání za účelem zefektivnit organizační strukturu Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost a posílit tak ve svém důsledku míru inkluzivity základních škol. Jedním z hlavních důvodů, proč byla tato tematiku vybrána, je skutečnost, že v dnešní době převládá trend zvyšující se vlny integrace postižených žáků do běžných tříd. Hlavním problémem je nedostatek vyhlašovaných výzev z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a též vinou přebujelé byrokracie a redundantní administrativy neochota škol projekty psát. Dílčím problémem je pak nejen nedostatečná připravenost základních škol na přijetí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, ale též nedostatečná praxe absolventů oboru speciální pedagogika a jejich nedostatečná konkurenceschopnost na trhu práce. Žáci se SVP nejsou optimálně uspokojováni, organizační struktura škol je rigidní. Práce prezentuje dvě odlišné, přesto symbiotické cílové skupiny a hledá možnosti, jak tento neutěšitelný stav efektivně řešit.

Hlavním výstupem práce je projektová žádost, která si klade za cíl získat finanční prostředky na vznik neziskové organizace, jež by ve svém důsledku vedla ke zvýšení míry inkluzivity základních škol. Projekt je smyšlený, reaguje na výzvu, která byla spolu s klíčovými aktivitami autorkou práce navržena, škola jako žadatel je fiktivní.

Téma práce je aktuální, jelikož v dnešní době stále více vzrůstají hlasy propagující myšlenku ikluzivity, tj. začleňování zdravotně, sociálně znevýhodněných a zdravotně postižených dětí do běžných tříd základních škol. Školství a vzdělávání prochází v České Republice procesem transformace. Důsledkem této transformace je skutečnost, že výchova

a vzdělání postižených dětí není pouze doménou speciálního školství, ale postupně se stává záležitostí všech typů škol a školských zařízení.

Tyto školy však nejsou dostatečně na vstup žáků se speciálními vzdělávacími potřebami připraveny. Práce hledá nejpalčivější překážky bránící plnému rozvoji integrace a koncipuje návrh řešení, jak stav efektivně změnit.

2 CÍL A METODIKA DIPLOMOVÉ PRÁCE

2.1 Cíl práce

Cílem práce je návrh optimalizační změny organizační struktury systému realizace projektu v rámci strukturální podpory Evropské unie. Cíl práce spočívá v návrhu inovace implementační struktury v efektivnějším řešení financování. Dílčími cíli práce praktické části jsou postulované evaluační hypotézy, jež práce na základě empirického výzkumu verifikuje či falzifikuje. Dílčími cíli práce teoretické části je deskripce teoretického výchozího stavu a syntéza objektivní znalosti s empirickými daty.

Koncept práce bude integrován do tří hlavních sekcí. První, teoretický oddíl je obecného charakteru a generuje teoretická východiska, jež jsou relevantním podkladem pro další části práce. Ve druhé, teoreticko-praktické části se práce zabývá empirickým výzkumem. Nástrojem pro získávání dat byla stanovena metoda dotazníkového šetření. Výzkumný projekt si klade za cíl identifikovat překážky bránící plnému rozvoji inkluzivních škol. Důležitou součástí této práce jsou postulované hypotézy, jež práce ve svém závěru verifikuje či falzifikuje.

První, teoretická část si klade za cíl popsat teoretická východiska. Obecně charakterizuje operační programy, jejich klasifikaci, peněžní agendu, a v neposlední řadě se konkrétněji zaměřuje přímo na operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost, na prioritní osy, oblasti podpory atd. První část práce je ukončena kapitolou o inkluzivním vzdělávání, jež deklaruje důležitost programu, který alokuje finanční prostředky do růstu lidského kapitálu. Zabývá se teoretickými východisky, legislativními opatřeními vedoucími k podpoře inkluzivního vzdělávání.

Druhá, teoreticko-praktická část, se konkretizuje na problematiku integrace. Její metou je analýza současného stavu integrativního / inkluzivního vzdělávání v rámci základních škol běžného typu. Výzkumnou lokalitou je okres České Budějovice.

Předmětem třetí, empirické části, je samotná realizace projektové žádosti na téma „Život bez bariér“, jejímž výstupem je vznik neziskové organizace (občanského sdružení), která integruje obě cílové skupiny, zprostředkovává partnerským organizacím z řad základních škol služby a vytváří symbiotický vztah mezi požadavky primárního a terciárního vzdělávání. Projekt je jedinečný hlavně tím, že vychází ze zcela nové

organizační struktury OP VK, kterou autorka navrhla v rámci řešení problému nedostatečné saturace jednotlivých prioritních os oblastí podpor.

Nejdůležitějším komponentem praktické části diplomové práce je samotný projekt.

2.2 Metodika

Primární metoda spočívá v realizaci a implementaci metody deskriptivní statistiky. Na základě výstupů vzniklých z dotazníkového šetření je využita metoda kritické interpretace výsledků. V praktické části bude aplikován vlastní empirický výzkum, který bude předpokladem pro vytvoření vlastního empirického pramene. V závěru bude aplikována metoda interpretace výsledků výzkumu v rámci vlastních návrhů řešení a koncepčních doporučení pro žadatele.

Diplomová práce byla zpracována především podle studia zákonů, odborných nařízení a ostatních publikací, které se zabývají problematikou získávání finančních prostředků na školy z fondů Evropské unie. Nedílnou součástí při zpracování diplomové práce byla návštěva centra pro podporu inkluzivního vzdělávání v Českých Budějovicích, Zvláštní školy v Riegrově ulici a neziskové organizace Empatie. Komplexně byly využívány emailové konzultace se speciálními pedagogy na základních školách v Českých Budějovicích, se zakladatelem domu Empatie, panem doc. Prokopiusem a úřednicemi s odboru grantů na Krajském úřadě Jihočeského kraje.

První část práce, jež se zabývá teoretickými východisky tematiky Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, byla zpracována monografickou procedurou za použití odborné literatury, studia dokumentů, sborníků, almanachů a dalších informačních zdrojů.

Součástí druhé, teoreticko-praktické části je výzkumný projekt, jež identifikuje hlavní překážky bránící v rozvoji plné integrace společnosti. Tato část byla zpracována ověřováním platnosti výzkumných hypotéz za použití techniky dotazníkového šetření (viz příloha 1). Výzkum byl navržen jako kvantitativní šetření na výběrovém vzorku respondentů. Zkoumanou populací byli integrovaní žáci se zdravotním postižením na základních školách v Českých Budějovicích. V této studii, byla využita deskriptivní statistika, následné vyhodnocení, interpretace současného stavu a možné způsoby řešení.

Komponentem této části je též fotografická dokumentace (viz příloha 3), jež potvrzuje relevantní informace ke zkoumanému tématu.

Nejdůležitějším komponentem praktické části diplomové práce je samotný projekt (viz příloha 2). Tato empirická část byla provedena pomocí analýzy dostupných informací na webových stránkách a hlavně publikovaných informací z příslušného úřadu. Poklady pro zpracování poslední části, jejímž výstupem je projektová žádost na vznik neziskové organizace, byly poskytnuty hlavně Krajským úřadem Jihočeského kraje, odborem grantů.

V závěru budou navrženy koncepční předpoklady pro doporučení a zvýšení efektivity procesu návrhu, realizace a dopadu projektu v rámci operačního programu na rozvoj lidských zdrojů v praxi. Sběr informací byl poměrně náročný, jelikož k problematice OP VK existuje omezené množství materiálů. Seznam použité literatury je uveden na konci této diplomové práci.

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

3 OPERAČNÍ PROGRAMY

Operační program (OP) je základním strategickým dokumentem finanční a technické podpory pro konkrétní tématickou oblast (např. zaměstnanost a sociální věci), nebo konkrétní region soudržnosti (např. Jihozápad, Moravskoslezsko, atd.), který zpracovávají členské země EU. V operačních programech jsou podrobně popsány cíle a priority, které chce členská země v dané oblasti dosáhnout v aktuálním programovacím období. V OP lze najít popis typových aktivit, na které je možné čerpat prostředky ze Strukturálních fondů (SF).[1] Členské země EU mohou využívat zdroje evropských fondů pouze na základě vypracovaných a schválených operačních programů (OP), které se vždy nově připravují pro každé programovací období. Při čerpání finanční podpory fondů EU je odpovědnost za řízení a správné využívání těchto peněz přesunuta na bedra členských států. Ten zřizuje další instituce a orgány, které se zabývají jednotlivými činnostmi nezbytnými k tomu, aby se peníze z fondů dostaly k příjemcům podpory, tedy k samotným realizátorům projektu.

Operační programy náleží do skupiny programových dokumentů pro Strukturální fondy (SF) Evropské unie (EU). Jejich příprava, projednání a schválení představuje jednu ze základních podmínek získání finanční pomoci ze Strukturálních fondů. Přípravou OP se naplňují požadavky acquis a současně také jeden ze základních principů SF, který se označuje jako princip programování. OP se v zemích EU vyskytuje v několika základních variantách a přizpůsobuje se tak požadavkům a potřebám členské země a jejích regionů. [2]

„V rámci nové finanční perspektivy v období 2007-2013 jsou pomocí rozpočtových prostředků podpořeny hlavní záměry rozvoje Evropské unie obsažené v třech prioritních Cílech – Konvergence, Růst konkurenceschopnosti a zaměstnanosti a Evropská územní spolupráce. Tyto cíle jsou orientovány podle současných potřeb rozvoje Společenství, a zároveň zohledňují strukturální procesy, které hrají významnou roli jak na úrovni členských států, tak úrovni regionální, lokální i podnikové.“[3]

[1] *Abeceda fondů Evropské unie 2007 – 2013: Fondy Evropské unie*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007, str. 8-10.
[2] *Operační programy*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 1998, str. 54.
[3] HRABÁNKOVÁ, M., BOHÁČKOVÁ, I. Strukturální podpory v rámci politiky soudržnosti na období 2000 – 2013. 2. vyd. Praha, 2007. s. 1. ISBN: 978-80-7271-187-1.

3.1 Klasifikace operačních programů

Pro využití zdrojů fondů EU v letech 2007 – 2013 bylo v České republice určeno celkem 24 operačních programů, které se dále dělí na tematické a regionální (Cíl Konvergence), programy pro Prahu (Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost) a programy spadající pod Cíl Evropská územní spolupráce.

3.1.1 Tematické operační programy

V rámci cíle Konvergence je pro období 2007—2013 je připraveno celkem 8 tematických operačních programů (OP). Každý z těchto 8 operačních programů má specifické tematické zaměření a je určen pro celé území České republiky s výjimkou Hlavního města Prahy.

Na tematické operační programy (TOP) cíle Konvergence je vyčleněno **21,2 mld. €**

Graf č. 1.1 Alokace fondů EU mezi tématické operační programy cíle Konvergence 2007-2013

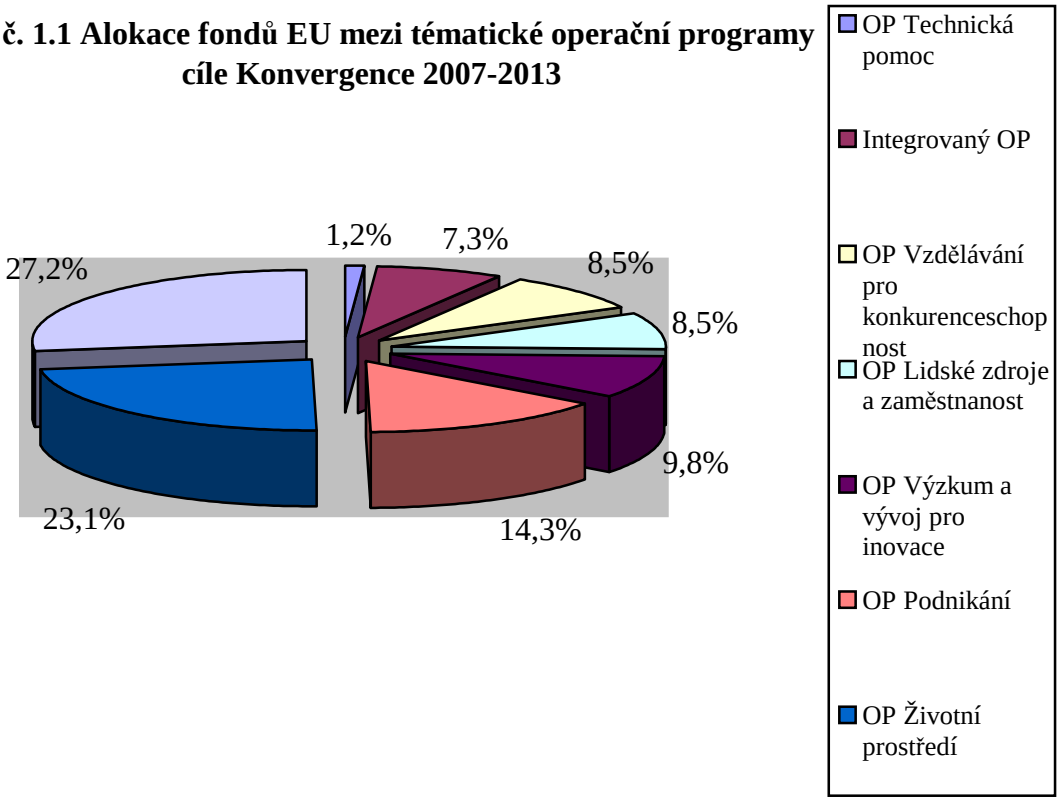

Zdroj: Indikativní alokace prostředků z fondů EU v České republice [on-line]. 2010 [cit. 2011-08-01]. Dostupné z www:<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy>.

3.1.2 Regionální operační programy

V rámci cíle Konvergence je pro období 2007—2013 je připraveno celkem 7 regionálních operačních programům (ROP) určených pro celé území České republiky s výjimkou Hlavního města Prahy. Regionální operační programy pokrývají několik tematických oblastí s cílem zvýšení konkurenceschopnosti regionů, urychlení jejich rozvoje a zvýšení atraktivity regionů pro investory. Každý ROP je řízen samostatně Regionální radou (RR) příslušného regionu soudržnosti.

Na regionální operační programy cíle Konvergence je z fondů EU vyčleněno **4,6 mld. €**.

Graf č. 1.2 Alokace fondů EU mezi regionální operační programy cíle Konvergence 2007 - 2013

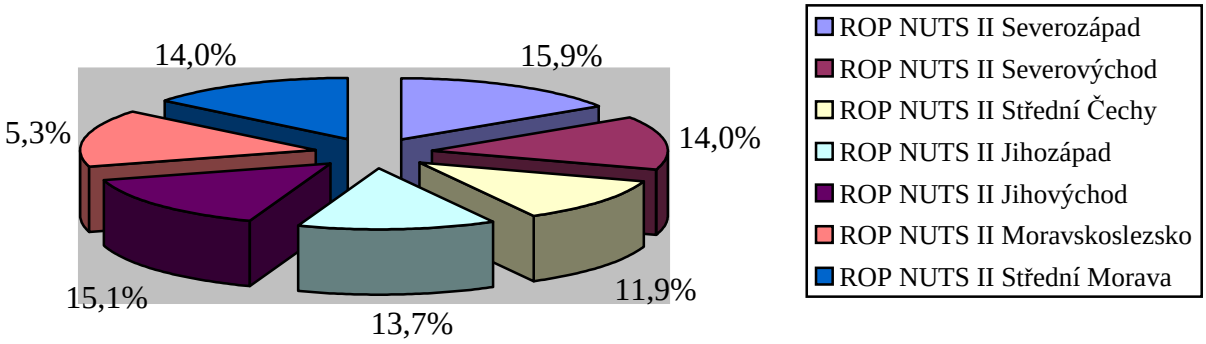

Zdroj: *Indikativní alokace prostředků z fondů EU v České republice* [on-line]. 2010 [cit. 2011-08-01]. Dostupné z www:<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>.

3.1.3 Operační programy Prahy

Do cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost spadá v období 2007—2013 z regionů soudržnosti České republiky jen Hlavní město Praha, ostatní regiony přísluší do cíle Konvergence. Pro Prahu jsou v cíli Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost připraveny dva operační programy (OP): OP Praha Konkurenceschopnost a OP Praha Adaptabilita.

Na celý cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost připadá v České republice **419,1 miliónů €.** Na operační programy pro Prahu je však vyčleněno jen 343,3 miliónů €, zbývající prostředky cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost jsou

rozdělovány prostřednictvím více cílových tematických operačních programů (Integrovaný operační program, OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, OP Technická pomoc). Tyto více cílové programy budou realizovány na území celé České republiky, včetně Prahy.

3.1.4 Evropská územní spolupráce

Iniciativa Evropského společenství Interreg III z období 2000-2006 dala základ novému cíli politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) s názvem Evropská územní spolupráce (EUS) realizovaným prostřednictvím přeshraniční, nadnárodní a meziregionální formy spolupráce a dvou síťových programů: ESPON 2013 (Monitorovací síť pro evropské územní plánování) a INTERACT II (program pro výměnu zkušeností s přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spoluprací).

Operační programy **přeshraniční spolupráce** se týkají vždy hraničních regionů NUTS III sousedících s regiony v jiném členském státu. Pro Českou republiku tak existuje operační program (OP) pro přeshraniční spolupráci s Polskem, Saskem, Bavorskem, Rakouskem a Slovenskem.

Operační program **Meziregionální spolupráce** je společný pro všechny členské státy EU a také Norsko a Švýcarsko. Také síťové programy **ESPON 2013** a **INTERACT II** jsou určeny pro všechny členy EU.

Pro operační programy přeshraniční a Nadnárodní spolupráce je pro Českou republiku z fondů EU vyčleněno **389 miliónů €**. V případě ostatních programů cíle Evropské územní spolupráce tvoří rozpočet programu příspěvky z fondů EU a zúčastněných států. Rozpočet programů je pro všechny členské země společný a nejsou zde určeny alokace fondů EU pro jednotlivé státy. Z fondů EU je pro OP Meziregionální spolupráce vyčleněno 321,3 miliónů €, pro OP ESPON 2013 činí alokace z fondů 34 miliónů € a pro OP INTERACT II 34 milióny €.[4]

[4] *Indikativní alokace prostředků z fondů EU v České republice pro ROP v cíli Konvergence*, Dostupné z WWW:<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy>.

4 OPERAČNÍ PROGRAM VZDĚLÁVÁNÍ PRO KONKURENCESCHOPNOST

4.1 Základní charakteristika

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK) je koncipován jako více cílový operační program. Více cílovost se týká prioritních os zaměřených na vytvoření systémového rámce celoživotního učení a bude realizována prostřednictvím systémových projektů na národní úrovni, které jdou napříč počátečním, terciárním a dalším vzděláváním. OP VK spadá mezi víceleté tematické operační programy. OP VK se zaměřuje na oblast rozvoje lidských zdrojů prostřednictvím vzdělávání ve všech jeho rozmanitých formách s důrazem na komplexní systém celoživotního učení, utváření vhodného prostředí pro výzkumné, vývojové a inovační aktivity a stimulace spolupráce participujících subjektů. Celková částka určená na financování OP VK činí zhruba **2,15 mld. €**. Zdroje EU, respektive Evropského strukturálního fondu (ESF), tvoří 85% částky (asi 1,83 mld. €), zdroje ze státního rozpočtu ČR tvoří 15% částky (asi 0,32 mld. €). [5]

4.2 Cíle OP VK

Primárně je zapotřebí vybudovat efektivní systém dalšího vzdělávání zaměřený především na potřeby střední a starší generace v důsledku prodlužování aktivního života a efektivně využít existující infrastrukturu vzdělávacích zařízení. *„Ve společnosti založené na znalostech a inovacích je kladen velký důraz na podporu vzájemného propojení vzdělávací soustavy, výzkumné a vývojové oblasti a podnikatelské sféry. Je nutné vybudovat takové prostředí a odpovídající podmínky k tomu, aby docházelo k efektivním procesům tvorby, přenosu a využití znalostí a k podpoře inovačních řešení na všech úrovních.“*[6]

---

[5] *Prováděcí dokument k Operačnímu programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2010, verze k 9 .12. 2010, [cit. 2011-05-08]. str. 8. Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/zakladni-dokumenty-a-zpracovatele>.

[6] *Prováděcí dokument k Operačnímu programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2010, verze k 9. 12. 2010, [cit. 2011-05-08]. str. 8. Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/zakladni-dokumenty-a-zpracovatele>.

Z hlediska dlouhodobě udržitelné konkurenceschopnosti je nezbytné, aby Česká republika pomocí efektivního vzdělávacího systému systematicky rozvíjela kvalifikovanou, adaptabilní a mobilní pracovní sílu schopnou se uplatnit na trhu práce, a to jak ve výrobních oborech a ve službách a veřejném sektoru, ale také v činnostech směřujících do oblasti tvorby, přenosu a využití znalostí. Je zřejmé, že uplatnění jednotlivce na trhu práce závisí především na úrovni jeho vzdělání, na kvalifikaci a ochotě dále se učit a rekvalifikovat. Proto je záměrem OP VK, aby došlo prostřednictvím navrhovaných intervencí ke zvýšení připravenosti jednotlivců na zapojení do konkurenceschopné ekonomiky.

Základním principem, který se jako červená niť táhne celým programem, je jak zajistit co největší rozvoj jedince a jeho potenciálu. Schopnost společnosti obstát ve světové soutěži a zajistit si další rozvoj závisí především na osobní kvalitě a na kompetencích každého jejího člena. Úkolem celého vzdělávacího systému je nabízet co nejvíce příležitostí ke vzdělání. [7]

4.2.1 Globální cíl OP VK

Globálním cílem OP VK 2007 – 2013 je rozvoj vzdělanostní společnosti za účelem posílení konkurenceschopnosti ČR prostřednictvím modernizace systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání, jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení a zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji.

4.2.2 Specifické cíle OP VK

Specifické cíle představují cesty, které povedou k naplnění globálního cíle. Specifickými cíli OP VK jsou:

1. Rozvoj a zkvalitňování počátečního vzdělávání s důrazem na zlepšení klíčových kompetencí absolventů garantující uplatnitelnosti na trhu práce a zvýšení motivace k dalšímu vzdělávání.

[7] *České vzdělání a Evropa: Strategie rozvoje lidských zdrojů při vstupu do EU*. Sdružení pro vzdělávací politiku. Praha, 1999. str. 87. ISBN 80-211-0312-4.

2. Inovace v oblasti terciárního vzdělávání směrem k propojení s výzkumnou a vývojovou činností, větší flexibilitě a kreativitě absolventů uplatnitelných ve znalostní ekonomice, zatraktivnění podmínek pro výzkum a vývoj.

3. Posílení adaptability a flexibility lidských zdrojů jako základního faktoru konkurenceschopnosti ekonomiky a udržitelného rozvoje ČR prostřednictvím podpory dalšího vzdělávání jak na straně nabídky, tak poptávky.

4. Vytvoření moderního, kvalitního a efektivního systému celoživotního učení prostřednictvím rozvoje systému počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání včetně propojení těchto jednotlivých částí systému celoživotního učení.

Všechny specifické cíle tvoří konzistentní celek obsahového návrhu a zaměření prioritních os OP VK. [8]

4.3 Prioritní osy OP VK

4.3.1 Prioritní osa 1 - Počáteční vzdělávání

Tato prioritní osa je zaměřena na podporu prvního specifického cíle OP VK, který řeší rozvoj a zkvalitňování počátečního vzdělávání. Při realizaci prioritní osy je akcentováno respektování rovného přístupu, podpora klíčových kompetencí, zajištění kvality vzdělávání pedagogických pracovníků a zohlednění individuálního nadání každého jednotlivce tak, aby se zvýšila uplatnitelnost absolventů škol na trhu práce a zároveň bylo dosaženo pozitivního přístupu k dalšímu vzdělávání.

Řada kroků byla učiněna v oblasti integrace jedinců ze sociálně znevýhodněného prostředí. Zřizují se přípravné třídy základních škola, kde byla ustavena funkce asistenta pedagoga. Byla vytvořena Koncepce včasné péče o děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí, která je určena pro děti s nízkým kulturním a sociálním postavením především v období od tří let života dítěte do zahájení povinné školní docházky. Rovněž jsou podporovány projekty integrující zdravotně postižené žáky do běžných škol. Pozitivní

[8] *Prováděcí dokument k Operačnímu programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2010, verze k 9. 12. 2010, [cit. 2011-05-08]. str. 12 Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/zakladni-dokumenty-a-zpracovatele>.

vývoj je registrován především ve speciálních školách (školách zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami). [9]

Globálním cílem této osy je rozvoj a zkvalitňování počátečního vzdělávání a zvýšení motivace k dalšímu vzdělávání.

V prioritní ose 1 jsou formulovány **čtyři oblasti podpory:**

1. Zvyšování kvality ve vzdělávání
2. Rovné příležitosti dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
3. Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení
4. Zlepšení podmínek pro vzdělávání na základních školách

4.3.2 Prioritní osa 2 - Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj

Prioritní osa 2 naplňuje druhý specifický cíl OP VK a je zaměřena na modernizaci terciárního vzdělávání, včetně zatraktivnění systému vyššího odborného vzdělávání. Prioritní osa se dále zaměřuje na zatraktivnění oblasti výzkumu a vývoje a upevnění partnerství a sítí mezi veřejným a soukromým sektorem.

Je zřetelné, že systém terciárního vzdělávání v České republice zatím není dostatečně diverzifikovaný (především z hlediska formy) tak, aby poskytl odpovídající vzdělávání všem zájemcům o studium. Nedostatečně rozvinutá je především oblast nižšího terciárního vzdělávání (studium na vyšších odborných školách a bakalářské vysokoškolské studium), která je běžně orientována především na aktuální potřeby trhu práce. Stejně tak je nutné zdůraznit skutečnost, ţe v mnohých oblastech stávající systém terciárního vzdělávání nedostatečně reflektuje požadavky zaměstnavatelské sféry a to jak ve struktuře absolventů, tak v jejich kvalitě. Například stále nedostatečný zůstává počet studentů technických a přírodovědných oborů.[10] Problematickým momentem je rovněž existence regionů ČR s nižším zastoupením osob s dosaženým vysokoškolským vzděláním,

[9] *Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Praha : [s.n.], 2007 [cit. 2011-05-08]. Prioritní osy a indikátory, str. 65. Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/op-vzdelavani-pro-konkurenceschopnost-verze-z-1-10-2007>.
[10] *Prováděcí dokument k Operačnímu programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2010, verze k 9. 12. 2010, [cit. 2011-05-08]. str. 58. Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/zakladni-dokumenty-a-zpracovatele>.

popřípadě odliv vysokoškolsky vzdělaných osob z těchto regionů. Cílem této prioritní osy je proto rovněž vytváření možností dosažení terciárního vzdělávání v těchto regionech, a tím i řešení regionálních disparit z hlediska vzdělanostní úrovně.

Globálním cílem této osy je inovace v oblasti terciárního vzdělávání směrem k propojení s výzkumnou a vývojovou činností a zatraktivnění podmínek pro výzkum a vývoj.

V prioritní ose 2 jsou formulovány **čtyři oblasti podpory:**

1. Vyšší odborné vzdělávání
2. Vysokoškolské vzdělávání
3. Lidské zdroje ve výzkumu a vývoji
4. Partnerství a sítě

4.3.3 Prioritní osa 3 – Další vzdělávání

V rozvinutých ekonomikách představuje vzdělanost a flexibilita klíčovou konkurenční výhodu jak pro jednotlivce, tak udržitelný rozvoj celé společnosti. Znalosti a dovednosti osvojené v procesu počátečního vzdělávaní v důsledku rychlých technologických a dalších změn jiț nestačí a celoživotní učení spojené s doplňováním, zvyšováním nebo změnou kvalifikace se stává nezbytností.

Účast populace na dalším vzdělávání v ČR je zatím v kontextu EU nízká a hlavní část tohoto typu vzdělávání je realizována formou rekvalifikací pro nezaměstnané nebo pro zájemce o zaměstnání. V takovém okamžiku se však jedná o řešení jiț vzniklého problému a nikoliv o prevenci před ztrátou zaměstnání. Další vzdělávání, zaměřené na možnosti profesního růstu a zvyšování kvalifikace a adaptability obyvatel ČR je spíše okrajovým proudem v rámci dalšího vzdělávání, který zatím nebyl systematicky řešen.[11]

Velkým problémem dalšího vzdělávání v ČR je nedostatečný koncepční přístup k této problematice. Neexistuje systémový a institucionální rámec pro další vzdělávání a ze strany nabídky vzdělávacích možností a kapacit pro další vzdělávání je situace poměrně nepřehledná. To se projevuje mimo jiné i tím, ţe jiț existující programy dalšího vzdělávání

[11] *Prováděcí dokument k Operačnímu programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2010, verze k 9. 12 .2010, [cit. 2011-05-08]. str. 107. Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/zakladni-dokumenty-a-zpracovatele>.

nenavazují vhodným způsobem na systém počátečního a terciárního vzdělávání. Vytvoření institucionálního rámce dalšího vzdělávání se proto stává jednou z klíčových aktivit této prioritní osy.

Globálním cílem této osy je posílit adaptabilitu a flexibilitu lidských zdrojů jako základního faktoru konkurenceschopnosti ekonomiky a udržitelného rozvoje ČR prostřednictvím podpory dalšího vzdělávání jak na straně nabídky, tak poptávky.

V prioritní ose 3 jsou formulovány **dvě oblasti podpory:**

1. Individuální další vzdělávání
2. Podpora nabídky dalšího vzdělávání

4.3.4 Prioritní osa 4 – Systémový rámec celoživotního učení

Prioritní osy 4a a 4b se zaměřují na aktivity, jejichţ výstupy budou tvořit komplexní části vzdělávacího systému České republiky, a to bez ohledu na regionální umístění institucí, kterých se výstupy týkají. Aktivity tohoto druhu jsou tzv. národní systémové aktivity. Prioritní osa 4a zahrnuje podíl systémových aktivit programu v regionech Konvergence. Prioritní osa 4b zahrnuje podíl systémových aktivit programu v regionech Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.

Cílem prioritních os 4a a 4b je realizace národních systémových aktivit dotýkajících se všech výše uvedených věcných priorit, a to na území celé ČR včetně území hlavního města Prahy. Jedná se o specifické více cílové prioritní osy vytvořené za účelem podpory a financování aktivit podporujících budování systému na úrovni počátečního, terciárního i dalšího vzdělávání. Podstatné aktivity v rámci těchto prioritních os budou směřovat jak k rozpracování specifických systémových otázek pro jednotlivé fáze celoživotního vzdělávání v jejich kontextu, tak k provázání jednotlivých vzdělávacích úrovní a vytvoření prostupného a současně propojeného systému celoživotního učení s jednotícími parametry v oblasti kvality a hodnocení, financování vzdělávání a dále průřezových témat s přímou vazbou na podporu konkurenceschopnosti ekonomiky ČR, např. podpora environmentálního, technického a podnikatelského vzdělávání.

Globálním cílem této osy je vytvoření moderního, kvalitního, nediskriminačního a efektivního systému celoživotního učení prostřednictvím rozvoje systému počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání včetně propojení těchto jednotlivých částí systému

celoživotního učení, které umoțní rozvíjet potenciál každého jednotlivce v kontextu globálních výzev a konkurenceschopnosti ČR.[12]

V prioritní ose 4 jsou formulovány **tři oblasti podpory:**

1. Systémový rámec počátečního vzdělávání
2. Systémový rámec terciárního

4.3.5 Prioritní osa 5 – Technická pomoc

V rámci prioritních os Technická pomoc budou financovány rovněț akce zaměřené na posílení administrativní kapacity implementačních orgánů OP VK a na podporu přípravy programových dokumentů nového programového období. V neposlední řadě akce zaměřené na posílení absorpční kapacity subjektů pro čerpání prostředků z OP VK.

Prioritní osa 5a zahrnuje podíl aktivit programu v regionech Konvergence.

Prioritní osa 5b zahrnuje podíl aktivit programu v regionech Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.

Globálním cílem této osy je dosažení úspěšné realizace programu zajištěním všech potřebných činností vykonávaných v rámci jeho implementačních struktur, informovanost a publicita programu

V prioritní ose 5 jsou formulovány **tři oblasti podpory:**

1. Řízení, kontrola, monitorování a hodnocení programu
2. Informovanost a publicita programu
3. Absorpční kapacita subjektů implementujících program[13]

[12] *Prováděcí dokument k Operačnímu programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2010, verze k 9. 12. 2010, [cit. 2011-05-08]. str. 123. Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/zakladni-dokumenty-a-zpracovatele>.

[13] *Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Praha : [s.n.], 2007 [cit. 2011-05-08]. Prioritní osy a indikátory, str. 5-7. Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/op-vzdelavani-pro-konkurenceschopnost-verze-z-1-10-2007>

5 PROMĚNY ŠKOLY – INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

„Základním principem inkluzivní školy je umožnit všem dětem učit se pokud možno společně, bez ohledu na to, jaké mají obtíže nebo odlišnosti. Inkluzivní škola musí umět rozeznávat rozdílné potřeby svých žáků a reagovat na ně, vycházet vstříc rozdílným stylům a tempu učení a zajišťovat kvalitní vzdělání všem prostřednictvím odpovídajících učebních plánů, organizačních opatření, výukových strategií, využíváním zdrojů a spoluprací s komunitou.“[14]

Inkluze (z lat. *inclusio*) znamená zahrnutí, přijetí do nějakého celku. Inkluzivní vzdělávání lze chápat jako přístup, který předpokládá integraci dětí se speciálními vzdělávacími potřebami do běžného školního systému. Kořeny tohoto současného inkluzivního trendu lze spatřovat v USA.

Ze svého principu nerozděluje děti na ty se speciálními vzdělávacími potřebami a bez nich. Pracuje se samozřejmostí k heterogennímu složení kolektivu a každý jedinec se proto stává objektem individualizovaného přístupu. Inkluze vytváří takové prostředí, které vítá a oceňuje odlišnost. V jedné třídě se tak spolu vzdělávají děti zdravotně postižené, nadané, dětí cizinců, děti jiného etnika či většinové společnosti. Cílem je poskytnout rovnou možnost vzdělání i žákům, jejichž schopnosti jsou omezené. Rovné podmínky však neznamenají rovnostářský přístup, ale harmonickou vyváženost. Inkluzivní vzdělávání v EU je nutnou podmínkou pro vytváření sociální koheze v souvislosti s demokratickými principy a dodržováním lidských práv, je to jádrem prevence sociální exkluze. V podmínkách České republiky probíhá vzdělávání ve dvou základních směrech (inkluzivní vzdělávání a vzdělávání ve školách speciálních), které kladou důraz na zajištění individuálních vzdělávacích potřeb všem žákům.

V současnosti je stále více uplatňován holistický přístup k osobám s postižením. Lidská bytost z hlediska holistické koncepce zahrnuje tyto aspekty zdraví a jejich vzájemnou interakci: biologické zdraví, duchovní zdraví, emocionální zdraví, poznávací zdraví a společenské zdraví.[15] Podpora osob s postižením je založena na propojení péče v oblasti medicínské, edukační a sociální.

[14] *„Dan-Tjeck“ Projekt dánsko-české spolupráce v oblasti speciálního školství*. Praha, 2002. str. 14.
[15] OPATŘILOVÁ, D. Možnosti speciálně pedagogické podpory u osob s hybným postižením. 1. vyd, Brno, 2008, str. 180, Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-4575-0.

5.1 Cílová skupina

Školský zákon definuje žáka se speciálními vzdělávacími potřebami jako osobu **se zdravotním postižením** (tělesným, zrakovým, sluchovým, mentálním, autismem, vadami řeči, souběžným postižením více vadami a vývojovými poruchami učení nebo chování), **se zdravotním znevýhodněním** (zdravotním oslabením, dlouhodobým onemocněním a lehčími zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení a chování) a **se sociálním znevýhodněním** (z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožením sociálně patologickými jevy, s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou a žáci v postavení azylantů a účastníků řízení o udělení azylu). Patří sem i okruh žáků nadaných a mimořádně nadaných (zákon č. 561/2004 Sb).

Vzdělávání žáků se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním se uskutečňuje:

- ve školách samostatně zřízených pro tyto žáky
- v samostatných třídách, odděleních nebo studijních skupinách s upravenými vzdělávacími programy
- formou individuální integrace do běžných tříd

Z důvodu zdravotního postižení nebo zdravotního znevýhodnění žáků je třeba uplatňovat při jejich vzdělávání kombinace speciálně pedagogických postupů a alternativních metod s modifikovanými metodami používanými ve vzdělávání běžné populace. Tyto metody nacházejí uplatnění zejména při rozvíjení rozumových schopností, orientačních dovedností, zlepšování sociální komunikace a dalších specifických dovedností žáků. [16]

Základní vzdělávání žáků se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním vyžaduje odbornou připravenost pedagogických pracovníků, podnětné a vstřícné školní prostředí, které za přispění všech podpůrných opatření umožňuje žákům rozvíjení jejich vnitřního potenciálu, směruje je k celoživotnímu učení, k odpovídajícímu pracovnímu uplatnění, a tím podporuje jejich sociální integraci.[17]

[16] FIALA, T. a spol: *Aktualizovaná prognóza struktury vzdělanosti obyvatel ČR*. Praha, 2007. str. 8-11. Vysoká škola ekonomická

[17] BALADA, J. a spol.: *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha, 2007 [cit. 2012-01-01]. str. 108. Dostupné z WWW: http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf.

5.2 Inkluzivita českého školského systému

Inkluzivní školy usilují o napojení obce a školního prostředí, spolupracují a komunikují spolu všechny zúčastněné strany. Školy jsou bezbariérové, podporují spolupráci na všech úrovních a zastávají rovnost šancí zúčastněných. Jak inkluze, tak i integrace směřují ke společenské účasti. Smyslem je umožnit všem plně a rovnocenně se podílet na životě společnosti, která respektuje a oceňuje odlišnosti a bojuje proti diskriminaci a předsudkům.

Jsou naše školy dobře připravené na edukaci velmi širokého spektra dětí se speciálními vzdělávacími potřebami? Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (zkr. SVP) patřilo ještě v nedávné minulosti k palčivým problémům školské soustavy ČR. Značný počet dětí byl často bez kvalifikovaného posouzení úrovně rozumových schopností natrvalo vylučován ze vzdělávání aktem osvobození od povinné školní docházky. Dnes však je trend posilování míry inkluzivity ve školství pozitivnější, patří dokonce k prioritním úkolům Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (Úsek speciální vzdělávání). V roce 2011 byl schválen **Národní akční plán inkluzivního vzdělávání** a stal se jedním ze základních dokumentů vymezujících rámec aktivit realizovaných s cílem zajištění rovného přístupu a rovných příležitostí všech osob ke vzdělávání.

Nabízí se otázka, zdali je vůbec příhodné integrovat handicapované dítě mezi „normální“ zdravé děti. Samozřejmě to s sebou může přinášet různá rizika, klady však stále převažují. Ve speciální škole se sociální kontakty omezují jen na stejně postižené děti, učitele a rodinu, dítě je prakticky izolováno od „běžného“ světa. V uzavřené skupině mohou vztahy snadněji degenerovat, může se vytvářet specifické klima, trvale přizpůsobené postiženému, čímž se znovu posiluje vyloučení postiženého z běžné společnosti.

V současnosti se v naší společnosti preferuje rovnost vzájemného porozumění, rovnost šancí a akceptace mezi lidmi s postižením a bez postižení. Každé dítě má právo na vzdělání, tedy i dítě s postižením. Vzdělání by mělo probíhat při odpovídajícím zajištění jeho potřeb v co možná největší míře mezi vrstevníky ve spádové škole podle místa bydliště. Praxe ukazuje, že společné vzdělávání v běžných třídách dává nejen znevýhodněným dětem, ale i všem ostatním skutečnou šanci rozvinout maximum svých schopností, začlenit se do společnosti a prožít naplněný život.

5.2.1 Národní akční plán inkluzivního vzdělávání

Základním cílem předkládaného materiálu je zvýšit míru inkluzívního pojetí vzdělávání v českém vzdělávacím systému. Konečným cílem je pak působit preventivně proti sociální exkluzi jednotlivců i celých sociálních skupin a přispět k úspěšné integraci jedinců s postižením či znevýhodněním do společenských, politických a ekonomických aktivit občanské společnosti. Úkoly a opatření Národního akčního plánu inkluzívního vzdělávání svými dopady překračují rámec školství jako takového a jsou významným příspěvkem k rozvoji lidských zdrojů v České republice. Inkluzívní charakter českého školství ovlivní vzdělávací podmínky nejen v případě žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, ale týká se všech jeho účastníků. Postupná realizace úkolů vymezených v Národním akčním plánu inkluzívního vzdělávání tak přispěje ke zvýšení sociální koheze české společnosti v příštích letech.[18] Je zde však oproti jiným evropským zemím (převážně skandinávským) markantní absence speciální pedagogiky v oblasti psychopedie, která nedisponuje metodikou výuky těžce postižených dětí a ani učitelé, speciální pedagogové z praxe, nedovedou tyto žáky profesně vzdělávat. V ČR vyvstává základní potřeba připravit speciální vzdělávací program odpovídající potřebám žáků s těžším mentálním postižením, kteří sice neprospívají ani na nižším stupni pomocné školy, ale u nichž jsou patrné určité předpoklady rozvoje rozumových schopností.

5.2.2 Indikátory evaluující míru inkluzivity

- škola se snaží přijmout všechny žáky ze spádové oblasti
- každý žák má možnost účastnit se volnočasových aktivit školy
- škola se snaží minimalizovat jakékoli diskriminační postupy a projevy diskriminace
- všechny formy podpory optimálního rozvoje dítěte jsou ve vzájemném souladu
- jsou snižovány tlaky na disciplinární vylučování
- všem novým žákům se pomáhá, aby se ve škole cítili dobře a bezpečně
- podpora žáků, pro něž není čeština mateřským jazykem, je koordinována společně s podporou jejich učení jako takového[19]

[18] *Národní akční plán inkluzivního vzdělávání* [online]. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Praha : [s.n.], 2006 [cit. 2012-01-01]. str. 1. Dostupné z WWW: http://www.msmt.cz/pro-novinare/promeny-skoly-inkluzivni-vzdelavani.

[19] KRATOCHVÍLOVÁ, J a spol.: *Sebehodnocení inkluzivního prostředí na 1. stupni základních škol*. Brno, 2009, str. 11. Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-4948-2.

5.2.3 Nedostatky českých škol v oblasti inkluzivity

- všeobecná neochota integrace handicapovaných žáků do běžných tříd (tendence lokalizace těchto postižených do speciálních tříd)
- absence speciální pedagogiky v oblasti psychopedie (nedostatečná výuka těžce postižených dětí)
- nedostatečné architektonické úpravy školních budov (jen málo škol disponuje bezbariérovými přístupy)
- absence individálních vzdělávacích plánů (ty nahrazují standardizované učební plány)
- slabá participace rodičovské veřejnosti
- neřešená otázka ohlašovací povinnosti (neonatologové by měli okamžitě informovat pracovníka sociálních služeb v případě narození postiženého dítěte)

Oproti jiným evropským zemím (převážně skandinávským) je v ČR markantní absence speciální pedagogiky v oblasti psychopedie, která nedisponuje metodikou výuky těžce postižených dětí a ani učitelé, speciální pedagogové z praxe, nedovedou tyto žáky profesně vzdělávat. V ČR vyvstává základní potřeba připravit speciální vzdělávací program odpovídající potřebám žáků s těžším mentálním postižením, kteří sice neprospívají ani na nižším stupni pomocné školy, ale u nichž jsou patrné určité předpoklady rozvoje rozumových schopností.

V ČR dnes na úrovni primárního a sekundárního stupně vzdělávání existuje vysoce organizovaný, personálně, finančně a metodicky dobře saturovaný systém vzdělávání žáků ve školách samostatně zřízených pro některé skupiny žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Těmi jsou skupiny žáků se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním a sociálním znevýhodněním (zapříčiněným mimo jiné příslušností k prostředí s nízkým sociokulturním a socioekonomickým statusem či etnickou příslušností). Vzdělávací potřeby žáků se zdravotním postižením jsou dlouhodobě naplňovány převážně v prostředí **speciálního vzdělávání**. Přítomnost těchto žáků ve školách hlavního vzdělávacího proudu je méně častá. Zpravidla je vyvolána přáním a potřebami rodiny dítěte a je v nedostatečné míře podporována poskytnutím nutných prostředků speciálně pedagogické podpory.

5.2.4 Nedostatečné naplňování potřeb cílové skupiny

Skupina žáků se sociálním znevýhodněním (včetně dětí romského etnika) stála dlouho mimo hlavní zájem organizačních, didakticko - metodických a personálních opatření v českém školství. Důsledkem toho je pak stav, kdy nedostatečná míra systémové podpory škol a nedostatečné naplňování potřeb cílové skupiny apod. způsobuje, že neúměrně významná část žáků z uvedené cílové skupiny je vzdělávána v systému škol meritorně určeném žákům s lehkou mentální retardací. Doposud nelze říci, že by byl pozorovatelný rozvoj systému integrovaného (inkluzívního) vzdělávání i přesto, že ve většině deklaratorních aktů (norem), které byly v uplynulém desetiletí přijímány, byl uváděn důraz na zvýšení inkluzívního charakteru českého školství. Ve skutečnosti se dosud do ČR nepodařilo přenést obecně sdílené zkušenosti původních zemí EU, které obdobným procesem otevírání škol hlavního vzdělávacího proudu příslušníkům minorit, zdravotně postiženým, sociálně znevýhodněným a dalším skupinám žáků prošly na konci minulého století. Česká republika stále patří mezi země, které příliš vysoké procento dětí, žáků a studentů vyčleňují z hlavního vzdělávacího proudu – do škol samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením a speciálních institucí. [20]

5.2.5 Významné pozitivní posuny

Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, tedy dětí, které bez individuálního speciálně pedagogického přístupu jsou v procesu vzdělávání znevýhodněné a často výrazně limitované v rámci svých zdravotních či sociálních omezení, zaznamenává Česká republika v posledních letech významné pozitivní posuny. Ovlivňováním veřejnosti se postupně daří měnit pohled na tyto děti a zaznamenat posun od zdůrazňování neschopností na základě jejich postižení či znevýhodnění směrem k aktivnímu přístupu k řešení složitých životních situací, k alternativním formám osobního uplatnění ve společnosti. Daří se tak postupně učit občany vnímat problémy zdravotně postižených jako problémy nás všech. *„V rámci vývoje integrovaného a inkluzivního vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami se zásadní změna týká koncepce škol běžného typu, a to v tom smyslu, aby byly schopny na přiměřené odborné úrovni akceptovat a vzdělávat*

[20] *Národní akční plán inkluzivního vzdělávání* [online]. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Praha : [s.n.], 2006 [cit. 2012-01-01]. str. 2. Dostupné z WWW: http://www.msmt.cz/pro-novinare/promeny-skoly-inkluzivni-vzdelavani.

všechny žáky. Potřebné změny se týkají jak fyzického přístupu ke vzdělávání (pokračování v nastoupeném trendu architektonických úprav budov), tak kvalitativních změn pedagogických a organizačních při současném využívání vhodné formy, obsahu a metod vzdělávání a systému služeb školního poradenství.“[21]

O inkluzivitě českého školského systému jako celku i přístupnosti jednotlivých škol k žákům ze znevýhodněných skupin se doposud převážně jen hovořilo, ale realita zůstávala v drtivé většině nezměněná. Dnes již závažnost řešení podmínek inkluzivního vzdělávání „rozhýbala soukolí a věci se daly do pohybu“. Nezbývá než doufat, že směr jaký byl nabrán, je směrem produktivním.

5.3 Současná legislativní opatření k podpoře inkluzivního vzdělávání

Jedním ze základních dokumentů je považována *Všeobecná deklarace lidských práv*, přijatá Valným shromážděním OSN v roce 1948, kde se hovoří o právu na vzdělání pro každého člověka. Úmluva OSN o právech dítěte také zavazuje k zabezpečení stanovených práv všem dětem a jako první dokument konkrétně zmiňuje děti s postižením. V posledních letech je právo na vzdělání všech dětí zajištěno v *Listině práv a svobod*, která je článkem 33 součástí ústavy České republiky. Projekt UNESCO *Škola pro všechny* přináší charakteristiku změn v přístupech k výchově a vzdělávání postižených. Myšlenky tohoto projektu přejala do svých programů celá řada zemí. V České republice vyšel k tomuto projektu metodický materiál *Kurs integrace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami*, příručka UNESCO pro vzdělávání učitelů (1997). Současná legislativa v České republice akceptuje mezinárodní dokument *Úmluvu o právech dítěte*.

Školství a vzdělávání prošlo v České Republice procesem transformace. Cílem transformace je vytvořit demokratickou a humánní školu, která by poskytovala všem členům společnosti stejné šance na dosažení odpovídajícího stupně vzdělání a zajišťovala každému občanovi uplatnění práva na rozvoj svých individuálních předpokladů.

Povinnou školní docházku podle platné legislativy může handicapovaný žák nastoupit v běžné základní škole, v základní škole pro postižené nebo ve speciální třídě základní školy. Zařazením žáka s postižením do škol běžného typu má své výhody i

[21] *„Dan-Tjeck“ Projekt dánsko-české spolupráce v oblasti speciálního školství*. Praha, 2002. str. 21 – 22.

nevýhody. Nespornou výhodou pro postiženého žáka a jeho rodiče je, že může chodit do školy v místě svého bydliště, že žije se svými rodiči a sourozenci.

5.3.1 Legislativní východiska

Nejzásadnější koncepční změnou je skutečnost, že výchova a vzdělání postižených dětí není pouze doménou speciálního školství, ale postupně se stává záležitostí všech typů škol a školských zařízení.

5.3.1.1 Školský zákon a vyhlášky

Vzdělávání v České republice legislativně upravuje ***zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném vzdělávání (školský zákon)*** s jeho novelou zákona č. 49/2009 Sb. Na něj navazují vyhlášky *č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízení* a vyhláška *č. 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a studentů mimořádně nadaných,* vyhláška *č. 48/2005 Sb. o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky,* vyhláška *č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání.*[22]

Základním kritériem vzdělávání je nerozlišování dětí na handicapované a intaktní a změna v zaměření na dítě v celé šíři jeho osobnosti a sociálních vztahů.

5.3.1.2 Novelizace vyhlášky č. 73/2005 Sb.

Novelizace vyhlášky o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných (č. 147/2011 Sb.) přináší několik změn i v přístupu k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Nejzásadnějším problémem vyhlášky č. 73/2005 Sb. byla skutečnost, že umožňovala zařazení žáků bez mentálního postižení do škol určeným žákům s mentálním k doplnění počtu žáků ve třídách bez doporučení školského poradenského zařízení na základě žádosti zákonného zástupce žáka. Při nedávných šetřeních, která na základních školách provedla Česká školní inspekce, bylo zjištěno, že v kontrolovaných školách bylo v době šetření vzděláváno více než 5 000 žáků bez diagnostikovaných speciálních vzdělávacích potřeb.[23]

[22] BARTOŇOVÁ, M. *Strategie ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním*. 1. vyd. Brno, 2009, str. 20. Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5103-4.
[23] TANNENBERGEROVÁ, M. Jak se stát férovou školou II. 1. vyd. Brno, 2010, str. 48. Liga lidských práv. ISBN 978-80-87414-02-6.

Česká republika je vázána Úmluvou o právech dítěte, která je dokumentem vyšší právní síly, než je národní legislativa. Zařazování žáků bez mentálního postižení do vzdělávacích programů a škol určených žákům s mentálním postižením je v rozporu s nejlepším zájmem dítěte, a tedy i se školským zákonem a zmiňovanou úmluvou. S platností nové vyhlášky o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami již nebude možné zařazovat žáky bez diagnostikovaného lehkého mentálního postižení do vzdělávání podle přílohy k Rámcovému vzdělávacímu programu pro základní vzdělávání.

5.3.1.3 Národní akční plán inkluzivního vzdělávání

Období 2010 – 2013 je obdobím plnění úkolů vyplývajících z NAPIV (Národní akční plán inkluzivního vzdělávání). Institucionální rámec tohoto plánu je ohraničen zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Co se však inkluzivního vzdělávání týče, legislativa je suplovaná pouze vyhláškou (vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných), což je plně nedostačující.

Cílem přípravné fáze je v rámci otevřeného procesu a na podkladě široké odborné diskuse v rámci příslušných expertních skupin za účasti zástupců dotčených resortů, zástupců akademické obce, zástupců odborných profesních platforem, odborníků z praxe či zástupců neziskových organizací vytvořit konkrétní návrhy strategií a opatření směřujících k podpoře inkluzívního vzdělávání na všech stupních vzdělávací soustavy a bez rozdílu zřizovatele. Po jejím ukončení bude následovat realizační fáze, jejímž cílem je připravená a schválená opatření realizovat a jejich prostřednictvím dosáhnout maximální míry rozvoje inkluzívního vzdělávání v České republice.[24]

Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a vzdělávání žáků mimořádně nadaných se uskutečňuje s využitím vyrovnávacích a podpůrných opatření.

Vyrovnávacími opatřeními při vzdělávání žáků se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním se pro účely této vyhlášky rozumí využívání pedagogických, popřípadě speciálně pedagogických metod a postupů, které odpovídají vzdělávacím potřebám žáků,

[24] *Národní akční plán inkluzivního vzdělávání* [online]. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Praha : [s.n.], 2006 [cit. 2012-01-01]. str. 3. Dostupné z WWW: http://www.msmt.cz/pro-novinare/promeny-skoly-inkluzivni-vzdelavani.

poskytování individuální podpory v rámci výuky a přípravy na výuku, využívání poradenských služeb školy a školských poradenských zařízení, individuálního vzdělávacího plánu a služeb asistenta pedagoga. Škola tato opatření poskytuje na základě pedagogického posouzení vzdělávacích potřeb žáka, průběhu a výsledků jeho vzdělávání, popřípadě ve spolupráci se školským poradenským zařízením.

Podpůrnými opatřeními při vzdělávání žáků se zdravotním postižením se pro účely této vyhlášky rozumí využití speciálních metod, postupů, forem a prostředků vzdělávání, kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů, zařazení předmětů speciálně pedagogické péče, poskytování pedagogicko-psychologických služeb zajištění služeb asistenta pedagoga, snížení počtu žáků ve třídě nebo studijní skupině nebo jiná úprava organizace vzdělávání zohledňující speciální vzdělávací potřeby žáka.

Za žáka se sociálním znevýhodněním se pro účely poskytování vyrovnávacích opatření považuje zejména žák z prostředí, kde se mu nedostává potřebné podpory k řádnému průběhu vzdělávání včetně spolupráce zákonných zástupců se školou, a žák znevýhodněný nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka.[25]

5.3.1.4 Rámcový vzdělávací program pro základní školy

Náplň obsahu vzdělávání žáků je realizována prostřednictvím Rámcového vzdělávacího programu pro základní školy. Je to kurikulární dokument, který vymezuje představy státu o zaměření, obsahu a výsledcích základního vzdělávání. Je programem, který stanovuje prostor, kde se škola (učitelé) pohybují při realizaci základního vzdělávání. Je dokumentem se vzájemnými obsahovými a strukturálními návaznostmi na Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání a rámcové vzdělávací programy pro střední vzdělávání. [26]

Současné legislativní opatření k podpoře inkluzivního vzdělávání je nedostatečné. Je nutné jasně legislativně zakotvit odpovědnost a vývoj směrem k rovnému přístupu ke vzdělávání všech dětí bez rozdílu a bez ohledu na stupeň zdravotního postižení či společenského znevýhodnění a připravit školy běžného vzdělávacího proudu na nutnost

[25] *Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných*[online].
[26] BARTOŇOVÁ, M. *Strategie ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním*. 1. vyd. Brno, 2009, str. 85. Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5103-4.

přijmout odpovědnost za všechny žáky bez ohledu na to, zda jsou či nejsou zdravotně postiženi či znevýhodněni.

5.4 Speciální pedagogika

Speciální pedagogika je disciplína orientovaná na výchovu, vzdělávání a celkový rozvoj znevýhodněného jedince. Cílem je dosáhnout co možná nejvyšší míry jeho sociální integrace, včetně pracovních a společenských možností uplatnění. Pedagogikou tělesně postižených se v České republice zabývá speciálně pedagogická disciplína somatopedie. [27]

5.4.1 Funkce speciálního pedagoga v edukaci

Charakter speciálních potřeb integrovaného žáka může vyžadovat natolik individuální přístup, že neumožňuje vyučujícímu věnovat se v potřebné míře žákovi i ostatním dětem ve třídě. V těchto situacích je ve třídě nutná přítomnost další osoby, která by se žákovi se speciálními potřebami v učení více věnovala – speciálního pedagoga. Školní speciální pedagog působí na škole jako poskytovatel poradenských služeb spolu se školním metodikem prevence, výchovným poradcem, případně školním psychologem a jejich konzultačním týmem složeným z vybraných pedagogů školy. Školní speciální pedagog vykonává činnosti zaměřené na odbornou podporu integrovaných žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a všech ostatních žáků, kteří potřebují speciálně pedagogickou podporu a péči založenou na krátkodobých či dlouhodobých podpůrných opatřeních. O svých činnostech vede písemnou dokumentaci v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů. Vztah mezi speciálním pedagogem a žákem je důležitým faktorem úspěchu. [28]

K zabezpečení vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami s podporou asistence uvádí MŠMT ČR základní informace. Ty popisují funkce asistenta pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a asistenta pedagoga pro žáky se

[27] OPATŘILOVÁ, D. *Analýza současného stavu inkluzivního vzdělávání v České republice*. 1. vyd. Brno, 2009, str. 77. Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5030-3.
[28] Nařízení vlády č. 75/2005 Sb. *o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků*

sociálním znevýhodněním, představující podpůrné služby umožňující kvalitnější vzdělávání mnohým žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.[29]

5.4.1.1 Základní náplň práce speciálního pedagoga

- Diagnostika speciálních vzdělávacích potřeb žáků (realizace vyšetření, dotazníků, pozorování, screeningů, anamnézy)
- Individuální práce se žákem (realizace speciálně pedagogické vzdělávací činnosti, činností reedukačních, kompenzačních, stimulačních)
- Provádění speciálně pedagogických vzdělávacích činností, činností reedukačních, kompenzačních, stimulačních se skupinou žáků
- Konzultace s pedagogy zaměřené na přípravu a vytvoření individuálního vzdělávacího plánu
- Konzultace s pedagogy a rodiči zaměřené na průběžné vyhodnocování navržených podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
- Průběžná komunikace a kontakty s rodinou žáka se speciálními vzdělávacími potřebami [30]

5.4.2 Speciálně pedagogické vyšetření k IVP

Jednou z hlavních činností speciálního pedagoga je navrhnout pro dítě odpovídající **individuální vzdělávací plán** (IVP). Jeho sestavení vždy předchází speciálně pedagogické vyšetření. Pomocí tohoto vyšetření, které je určeno dětem ve věku 8 – 15 let, se zjišťuje úroveň dítěte v jednotlivých oblastech rozvoje (sociální dovednosti, emoce, vědomosti, pohybově koordinační dovednosti, paměť, …).[31]

[29] Metodický dokument [online]. Jihočeský kraj. 2011 [cit. 2012-01-02]. str. 1. Dostupné z WWW: http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=585&par[lang]=CS.
[30] OPATŘILOVÁ, D. *Možnosti speciálně pedagogické podpory u osob s hybným postižením*. 1. vyd. Brno, 2008, str. 138-139. Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-4575-0.
[31] VOSMIK, M. *Žáci s poruchou autistického spektra v běžné škole*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010, str. 75. ISBN 978-80-7367-687-2.

5.5 Asistenční služby

„Ve školách, školských zařízeních i mimo ně se můžeme setkat s tzv. asistentem. Je však nutné rozlišovat mezi dvěma typy asistentů – asistentem pedagoga a osobním asistentem.

Osobní asistenci provádí pracovník v sociálních službách, který absolvoval akreditovaný vzdělávací kurz. Nejčastěji osobní asistent doprovází dítě do školy a ze školy nebo na různé mimoškolní aktivity. Osobní asistent je převážně zaměstnancem nestátních neziskových organizací, poskytovatelů sociálních služeb. Tyto subjekty získávají na provoz služby dotace od státu, nadací či jiných subjektů.“[32]

Při zajišťování asistenta pedagoga musí škola prvně zajistit finanční prostředky na plat asistenta a to prostřednictvím žádosti o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga školskému odboru krajského úřadu. Pokud je žádost školy odsouhlasena, může začít hledat vhodného asistenta. Možnosti jsou poměrně omezené, neboť z důvodu neodpovídajícího finančního ohodnocení se na tuto pozici lidé nehrnou. [33]

[32] VOSMIK, M. *Žáci s poruchou autistického spektra v běžné škole*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010, str. 110-111. ISBN 978-80-7367-687-2.
[33] VOSMIK, M. *Žáci s poruchou autistického spektra v běžné škole*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010, str. 101. ISBN 978-80-7367-687-2.

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část diplomové práce je diverzifikována do dvou oblastí – výzkumný projekt, jež identifikuje pomocí dotazníkové metody hlavní překážky bránící v rozvoji plné integrace základních škol a samotný návrh řešení – projektová žádost, jejímž výstupem je nezisková organizace (občanské sdružení), jež si klade za cíl propojit sektor primárního a terciárního vzdělávání, jelikož „prostupnost" mezi jednotlivými stupni vzdělávání je omezená. Na základě navržené změny organizační struktury OP VK pak zefektivnit financování cílových skupin, tj. žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a studentů speciální pedagogiky. V této studii, byla využita deskriptivní statistika, následné vyhodnocení, interpretace současného stavu a možné způsoby řešení.

První oblast praktické části popisuje prostřednictvím dotazníkového šetření (viz příloha) míru inkluzivity v základních školách běžného typu. Lokalita analýzy je okres České Budějovice. Cílem této oblasti je identifikovat hlavní překážky bránící plnému integračnímu procesu na daných základních školách. Jaké faktory ovlivňují nejvíce vzdělávací proces u integrovaných žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Výsledkem druhé oblasti praktické části je samotný projekt. Pro účely této práce byl sepsán imaginativní, unikátní, časově omezený projekt. Projekt je jedinečný hlavně tím, že vychází ze zcela nové organizační struktury OP VK, kterou autorka navrhla v rámci řešení problému nedostatečné saturace jednotlivých prioritních os oblastí podpor. Z hlavních typů projektů byl vybrán individuální, monotematická a střednědobý projekt. Projekt respektuje principy EU, především lpí na dodržování principu subsidiarity, monitorování a evaluace a na principu adicionality. Hlavním výstupem projektu je vznik občanského sdružení, jež integruje požadavky cílových skupin primárního a terciárního vzdělávání, výsledkem projektu je pak efektivnější získání finančních prostředků z fondů EU a též konkurenceschopnější absolventi speciální pedagogiky na trhu práce a sebevědomější žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. *„Projekt je součástí cílevědomého programovacího procesu ve smyslu komplexního řešení regionálních priorit od vytyčených programů reagujících na stěžejní problémy nedostatečné inkluzivity na školách běžného typu přes opatření k jejich řešení vyúsťujících do návrhů projektů."*[34]

[34] HRABÁNKOVÁ, M. *Základy tvorby projektů podle zásad Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Institut výchovy a vzdělávání Mze ČR, 2000, str. 11. ISBN 80-7105-204-3.

Projekt obsahuje všechny formální náležitosti projektu po administrativní i legislativní stránce. Základní struktura projektu obsahuje název, umístění a popis projektu, kvantifikaci cílů, dále analýzu rizik, popis cílových skupin, klíčových aktivit, horizontálních témat a monitorovacích indikátorů. Projekt je smyšlený, vychází ze zcela nové myšlenky integrace primárního a terciárního vzdělávání, škola jako žadatel projektu je fiktivní, výzva, na kterou se odkazuje, obsahuje smyšlené klíčové aktivity. Dopadem projektu je prohloubení prokluzivního přístupu, zlepšení rovných příležitostí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami za praktické pomoci studentů speciální pedagogiky, kteří tak získají potřebnou praxi.

DESKRIPTIVNÍ ČÁST

6 DESKRIPCE MÍRY INKLUZIVITY V BĚŽNÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

6.1 Charakteristika výzkumného projektu

6.1.1 Cíle výzkumu

Cílem výzkumného projektu je interpretovat míru inkluzivity základních škol v Českých Budějovicích prostřednictvím faktorů ovlivňujících vzdělávací proces u integrovaných žáků s tělesným postižením v základních školách. Parciálním cílem výzkumu je nalezení a identifikace zásadních překážek důležitých pro plnou efektivní integraci postižených žáků mezi ostatní zdravé spolužáky. Výstupem výzkumu bude odpověď na otázku, zdali jsou základní školy v Českých Budějovicích připravené na edukaci velmi širokého spektra dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

Význam projektu je spatřován v uceleném obrazu na sledovanou problematiku, rozšíření informací v teoretické rovině jak u studentů speciální pedagogiky, asistentů pedagogů, přináší materiál pro odbornou i laickou veřejnost. Výzkum presentuje indikátory evaluující inkluzivitu škol, identifikuje překážky bránící plnému rozvoji integrace a jeho přínos může tkvět v konečném důsledku v odstraňování těchto bariér a zlepšování inkluzivního prostředí na školské půdě.

6.1.1.1 Koncepční a metodické přístupy navrhované pro řešení

Výzkumný projekt byl realizován v rovině monografické a v rovině statistické procedury. Procedura monografická má charakter kvantitativního výzkumu v teoretické rovině s využitím technik kritické analýzy informačních zdrojů u nás. Empirická část je zpracována statistickým testovým ověřováním za použití techniky dotazníku. V rámci kvantitativního šetření bylo uvažováno o respondentech z Českých Budějovic s cílovým výběrem (pedagogové základních škol běžného typu). Výzkumný projekt má charakter reprezentativního výzkumu. Výsledky výzkumu podporuje i fotografická dokumentace (viz příloha 3).

6.1.2 Stanovení domněnek

D1: Minimálně polovina žáků se SVP navštěvuje na základní škole běžného typu speciální třídu

Bylo predikováno, že většina žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je integrována do speciálních tříd a nenavštěvuje běžné třídy.

K této domněnce se vztahuje otázka č. 1

D2: V základních školách běžného typu je zastoupeno malé množství specializovaných tříd (mj. matematická, jazyková, …)

Bylo předpokládáno, že základní škola běžného typu obsahuje minimálně 2 specializované třídy integrující žáky v určitých oborech mimořádně nadané.

K této domněnce se vztahuje otázka č. 2

D3: Odstranění architektonických překážek ve škole pro imobilního žáka je nedostatečné.

Bylo vycházeno z předpokladu, že většina základních škol běžného typu není bezbariérová.

K této domněnce se vztahuje otázka č. 3

D4a: Základní školu běžného typu navštěvuje průměrně 5 handicapovaných žáků

Předpoklad zněl, že základní školu běžného typu navštěvuje přibližně 5 handicapovaných žáků, tj. žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

K této domněnce se vztahuje otázka č. 4a

D4b: Nejčastěji je u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami diagnostikována lehká mentální retardace.

Bylo předpokládáno, že největší procento handicapovaných dětí je lehce mentálně retardovaných.

K této domněnce se vztahuje otázka č. 4b

D5: Na většině základních škol běžného typu není zřízena funkce speciálního pedagoga.

Bylo predikováno, že základní školy běžného typu zatím nejsou natolik „osvíceny“ myšlenkou inkluzivity, že funkce speciálního pedagoga zatím na školách zřízena nebude.

K této domněnce se vztahuje otázka č. 5

D6: Většina pedagogů má vysokoškolské vzdělání pedagogického zaměření, avšak bez studia speciální pedagogiky.

Předpokladem bylo, že nejvyšším dosaženým vzdělání disponuje pro většinu (více než 50 %) pedagogů pracujících na základních školách běžného typu je vysokoškolské vzdělání pedagogického zaměření, avšak bez studia speciální pedagogiky.

K této domněnce se vztahuje otázka č. 6

D7: Studenti pedagogické fakulty absolvovali minimálně 1 měsíc praxi i s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Vychází se z domněnky, že praxe studentů pedagogické fakulty je produktivní, žádaná a zvyšuje jejich konkurenceschopnost na trhu práce, proto je také praktikována. Výstupy ověřování teoretických znalostí v praxi jsou jen produktivní.

K této domněnce se vztahuje otázka č. 7

D8: Spolupráce školy s rodiči postižených žáků je nedostatečná.

Předpokládá se, že míra spolupráce školy s rodiči postižených žáků je nedostačující. Převážně rodiče nejeví zájem o studijní výsledky, chování žáka, zapojení dítěte i případně rodiče samotného do mimoškolních aktivit.

K této domněnce se vztahuje otázka č. 8

D9: Slovní nebo kombinované hodnocení integrovaného žáka nebude převažovat nad hodnocením známkou.

Bylo vycházeno z domněnky, že žáci postižení, i přesto, že by měli být hodnoceni spíše slovně či kombinovaně, přesto převažuje nadále kvalifikace známkou.

K této domněnce se vztahuje otázka č. 9

D10: Základní školy čerpají nejvíce finančních prostředků na případnou podporu inkluzivního vzdělávání z fondů Evropské unie.

Bylo předpokládáno, že z vyjmenovaných finančních zdrojů budou fondy EU základními školami nejvíce využívány pro podporu inkluze.
K této domněnce se vztahuje otázka č. 10

6.1.3 Metodologie výzkumného projektu

Teoretická část byla zpracována procedurou monografickou s technikami kritické analýzy informačních zdrojů u nás i v zahraničí, analýzy tiskovin, webových stránek se zaměřením na inkluzivní vzdělávání.

Empirická část byla zpracována statistickým testovým ověřováním platnosti domněnek. Výzkum byl navržen jako kvantitativní šetření na výběrovém vzorku respondentů. Výzkumnou populací byli integrovaní žáci se speciálně vzdělávacími potřebami. Dotazovanými byli třídní učitelé, popř. ředitelé škol. Do vzorku byli podle ochoty odpovídat zahrnuti pokud možno pedagogové ze všech základních škol v okrese České Budějovice.

6.1.4 Charakteristika technik výzkumného projektu, pilotáž

Výzkumným nástrojem byl dotazník (viz příloha 1) s převážně uzavřeným formátem odpovědi, realizovaný jako webový formulář. Dotazník obsahoval otázky, které sledovaly, do jaké míry jsou základní školy běžného typu inkluzivní, tj. podporující integraci handicapovaných dětí. Analytickou jednotkou byl integrovaný žák se speciálně vzdělávacími potřebami v běžné základní škole.

V první fázi byly vyhledány všechny základní školy dané lokality. Ve druhé fázi byli osloveni příslušní učitelé s prosbou o vyplnění dotazníku.

Dotazník byl konstruován v průběhu listopadu roku 2011, prošel pilotáží, tj. testem výzkumného nástroje na omezeném vzorku několika osob z výzkumné populace. V rámci předvýzkumu odpovídalo 5 náhodně vybraných respondentů. Účelem pilotáže bylo zjištění, zdali respondenti otázkám rozumí, jak dlouho jim trvá vyplnění dotazníku a zda vše „technicky“ funguje. Na základě rozboru, vyhodnocení odpovědí a připomínek byl dotazník přepracován, byly provedeny poslední úpravy a jeho konečná verze byla umístěna na webových stránkách. Tímto způsobem se ověřila validita a reliabilita jednotlivých otázek v dotazníku.

Sběr dat proběhl od listopadu 2011 do ledna 2012. K 10. 1. 2012 byl proveden součet vyplněných webových formulářů. Výzkumné šetření bylo ukončeno 20. 1. 2012. Dotazník byl odeslán do celkem 55 základních škol, podařilo se získat data od 42 učitelů. Dotazník obsahoval 9 otázek. Vyhodnocení výzkumu proběhlo statistickou metodou prostřednictvím procedur základní deskriptivní statistiky. Cílem bylo graficky a číselně shrnout všechny výsledky a popsat situaci v dané problematice.

6.2 Shrnutí současného stavu poznání problému

„Edukace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami probíhá v České republice v odlišných podmínkách, charakterizovaných různými přístupy ve smyslu intervence a edukace. Intervence u cílové skupiny se stává novou kategorií v oblasti speciální pedagogiky, s novým pohledem a přístupem.“[35] Především se jedná o změnu v chápání handicapovaného jedince, dochází k odklonu od deficitu a zaměřujeme se na potřeby a podporu tělesně a zdravotně postižených. Jde tedy o vyjasnění si filosofické koncepce chápání postiženého, o identifikaci cílů, kterých chceme v rámci edukace dosáhnout ve vztahu k této skupině jedinců. Prosazují se nové přístupy společnosti k postiženým, které představují změnu pohledu majoritní společnosti, akceptaci postižených a vytváření podmínek pro obě strany. Moderní přístupy zdůrazňují to, co je v člověku s postižením pozitivní, na čem je možné budovat a co můžeme dále rozvíjet. Stále větší množství žáků se speciálními vzdělávacími potřebami přichází do běžných základních škol. To znamená, že kmenové školy musí být schopny zvládat speciální potřeby těchto žáků a mladistvích. V současné době nejsou všichni učitelé běžných škol připraveni na zvládání této situace, nemají ani speciálně pedagogické vzdělání, a to je důvodem, proč se práce zaměřuje na analýzu současného stavu integrace postižených žáků v běžných základních školách. Pedagogové škol potřebují informace o speciálních potřebách těchto žáků. [36]

[35] OPATŘILOVÁ, D.: *Analýza současného stavu inkluzivního vzdělávání v České republice u jedinců s tělesným postižením v předškolním a základním vzdělávání*. 1. vyd. Brno, 2009, str. 186. Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5030-3.

[36] ILLINGWORTH, J. *The normal child – some problems of the early years and their treatment.* Edingburgh: Churchill Livingstone, 1991, str. 36. ISBN 044-3034-109.

6.3 Respondenti

Výsledkem výzkumného projektu byla sumarizace a valorizace odpovědí na dané otázky. Z 55 poslaných dotazníkových šetření odpovědělo 42 respondentů, návratnost dotazníků je tedy velmi úspěšná. Součástí zpracování výsledků je i jejich grafické znázornění s procentuálním vyhodnocením. V diplomové práci bylo použito výsečového grafu. Doplněním výsledků šetření bylo i pár fotografických snímků z vlastní fotodokumentace.

Všichni respondenti byli pedagogy na základních školách v Českých Budějovicích. Sledovaní žáci byli žáci se speciálními vzdělávacími potřebami z prvního a druhého stupně základní školy.

Výsledky výzkumu potvrzují, že integrační trendy jsou na vzestupující úrovni, to se logicky projevuje ve vyšším počtu integrovaných žáků nejdříve na 1. stupni základní školy. Bohužel však školy a pedagogové nejsou na integraci těchto žáků dostatečně připraveni. Nejpalčivějším problémem je absence speciálních pedagogů či asistenční služby, nedostatečné vybavení školy podpůrnými opatřeními pro žáky s tělesným omezením a neochota škol psát projektové žádosti.

6.3.1 Ověřování platnosti domněnek

1. Otázka: *Navštěvují ve Vaší škole žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP - handicapovaní i mimořádně nadaní) speciální třídy, nebo jsou integrováni do běžných tříd?*

Graf č. 2.1 - Vyhodnocení otázky č. 1

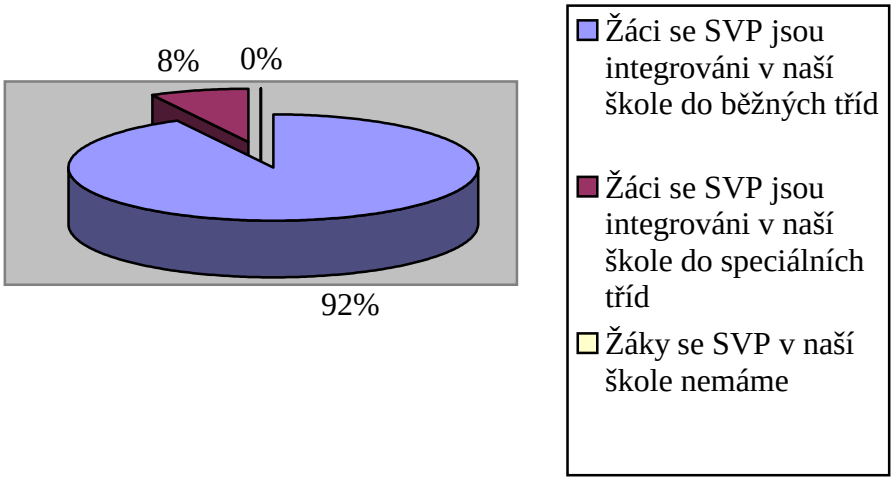

Graf č. 2.1 *Zdroj: autor*

Odpověď: Převážná většina respondentů (92,31 %) svou odpovědí, která explikovala absenci speciálních tříd a naopak přítomnost integrace žáků se SPV do běžných tříd, zcela vyvrátila stanovenou domněnku. Pouze 7,69 % dotazovaných odpovědělo, že v jejich škole se nachází speciální třídy integrující žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Tak vysoké procento ukazující na zvyšující se vlnu integrace bylo velice překvapivým výsledkem.

Ověřování platnosti domněnky D1: ***Minimálně polovina žáků se SVP navštěvuje na základní škole běžného typu speciální třídu***

Domněnka D1 nebyla potvrzena.

2. Otázka: *Nachází se ve Vaší škole specializované třídy? (např.: matematická, sportovní, jazyková,…)*

Graf č. 2.2 - Vyhodnocení otázky č. 2

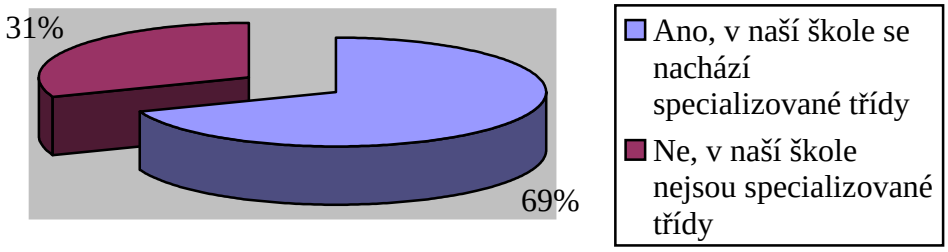

Graf č. 2.2 *Zdroj: autor*

Odpověď: Skoro ve 2/3 dotazovaných škol se nachází specializované třídy. Tento fakt je poněkud v době „integrační vlny“ překvapující. Sílí totiž trend, čím heterogenější prostředí ve třídě, tím lepší sociální klima pro život jednotlivého žáka. Graf znázorňuje percentuální zastoupení většiny respondentů, na jejichž školách se nacházejí specializované třídy.

Ověřování platnosti domněnky D2: ***V základních školách běžného typu je zastoupeno malé množství specializovaných tříd (mj. matematická, jazyková, …)***
Domněnka D2 nebyla potvrzena.

3. Otázka: *Disponuje Vaše instituce bezbariérovým přístupem?*

Graf č. 2.3 - Vyhodnocení otázky č. 3

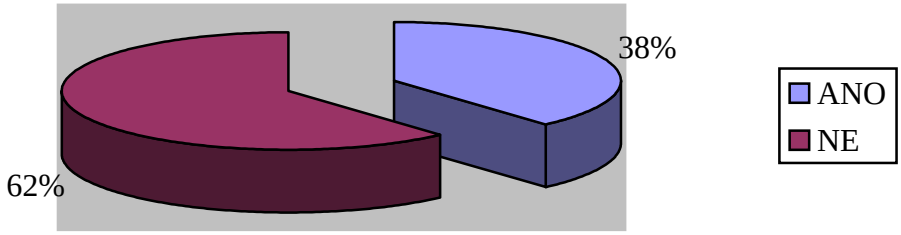

Graf č. 2.3 *Zdroj: autor*

Odpověď: Problematika architektonických překážek je bohužel neřešena. Opět výzkum odhalil překvapující fakt, deklarující, že pouze necelých 40 % škol je bariérových. Součástí výsledné odpovědi je i pár fotografických snímků dosvědčujících absence bezbariérových přístupů do hlavních vchodů základních škol (viz příloha). Lze tedy konstatovat, že zajištění architektonického přizpůsobení školy podle potřeb žáka s tělesným postižením činí velké potíže.

Ověřování platnosti domněnky D3: ***Odstranění architektonických překážek ve škole pro imobilního žáka je nedostatečné.***
Domněnka D3 byla potvrzena.

4a. Otázka: *Kolik handicapovaných žáků (tj. žáků zdravotně postižených, zdravotně znevýhodněných, sociálně znevýhodněných) integruje Vaše škola?*

Graf č. 2.4a - Vyhodnocení otázky č. 4a

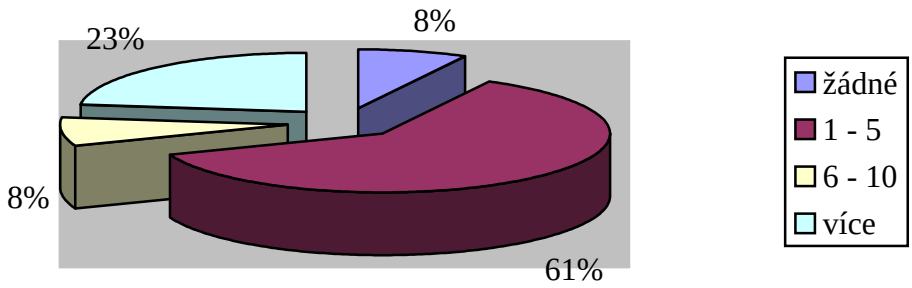

Graf č. 2.4a *Zdroj: autor*

Odpověď: Základní škola běžného typu integruje nejčastěji 1 – 5 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Většina dotazovaných měla zkušenosti ve své praxi s výukou minimálně 1 integrovaného žáka. Graf vypovídá, že pouze minimální procento (8 %) dotazovaných nemá ve své škole žádné handicapované žáky.

Ověřování platnosti domněnky D4a: ***Základní školu běžného typu navštěvuje průměrně 5 handicapovaných žáků.***
Domněnka D4a byla potvrzena.

4b. Otázka: *Jaká postižení jsou u Vašich žáků diagnostikována?*

Graf č. 2.4b - Vyhodnocení otázky č. 4b

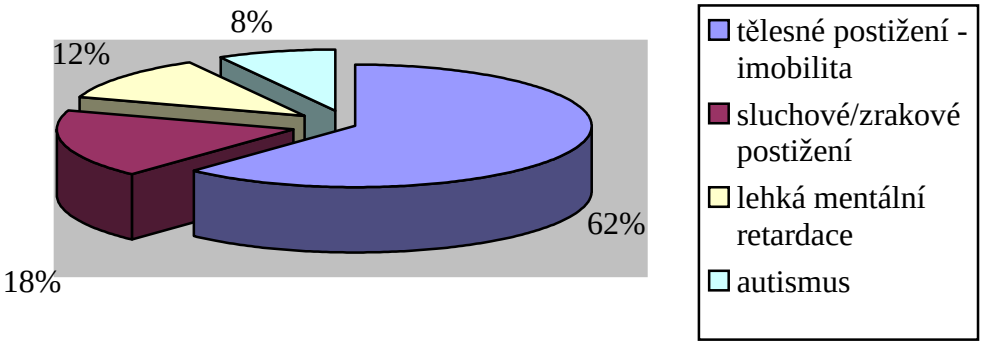

Graf č. 2.4b *Zdroj: autor*

Odpověď: Podstatnou informací pro interpretaci výsledků byla diagnóza žáků. K odpovědi sloužila otevřená rozepisovací otázka navazující na otázku 4a. Ve velké většině se jedná o kombinovaná onemocnění (např. dětská mozková obrna, jejímž důsledkem je mentální retardace a totální či částečná imobilita, sluchové onemocnění a lehká mentální retardace atd.). Pro účely výzkumu se však zjišťovaly nejčastěji zastoupené samostatné jednotlivé diagnostiky. Dle percentuálního znázornění na grafu je patrné, že nejčastěji jsou diagnostikována tělesná postižení – imobilita. Z těchto výsledků ještě více vyplývá důležitost a její aktuálnost řešení předešlé otázky ohledně nedostatečného zastoupení bezbariérových přístupů do základních škol.

Ověřování platnosti domněnky D4b: ***Nejčastěji je u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami diagnostikována lehká mentální retardace.***

Domněnka D4b nebyla potvrzena.

5. Otázka: *Je u Vás na škole zřízena funkce speciálního pedagoga?*

Graf č. 2.5 - Vyhodnocení otázky č. 5

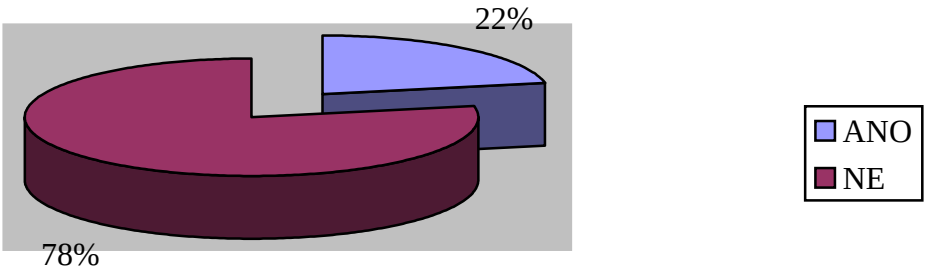

Graf č. 2.5 *Zdroj: autor*

Odpověď: Z výsledků výzkumu vyplývá, že nadprůměrná většina škol nezaměstnává speciálního pedagoga, ani jeho funkce není zřízena. Pro plnou efektivní integraci postižených žáků do běžných tříd je však faktor přítomnosti speciálního pedagoga nezbytný a pouhých 22 % škol, jež touto funkcí disponují je málo. Prací speciálního pedagoga není každodenní péče o postiženého, psaní domácích úkolů atd. Agendou funkce speciálního pedagoga je naučit žáka co největší míře samostatnosti. Ze začátku si tato práce žádá velmi mnoho trpělivosti a hlavně času. Samotný pedagog, který má ve třídě na starosti průměrně 25 žáků, se nemůže postiženému plně věnovat.

Ověřování platnosti domněnky D5: ***Na většině základních škol běžného typu není zřízena funkce speciálního pedagoga.***
Domněnka D5 byla potvrzena.

6. Otázka: *Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?*

Graf č. 2.6 - Vyhodnocení otázky č. 6

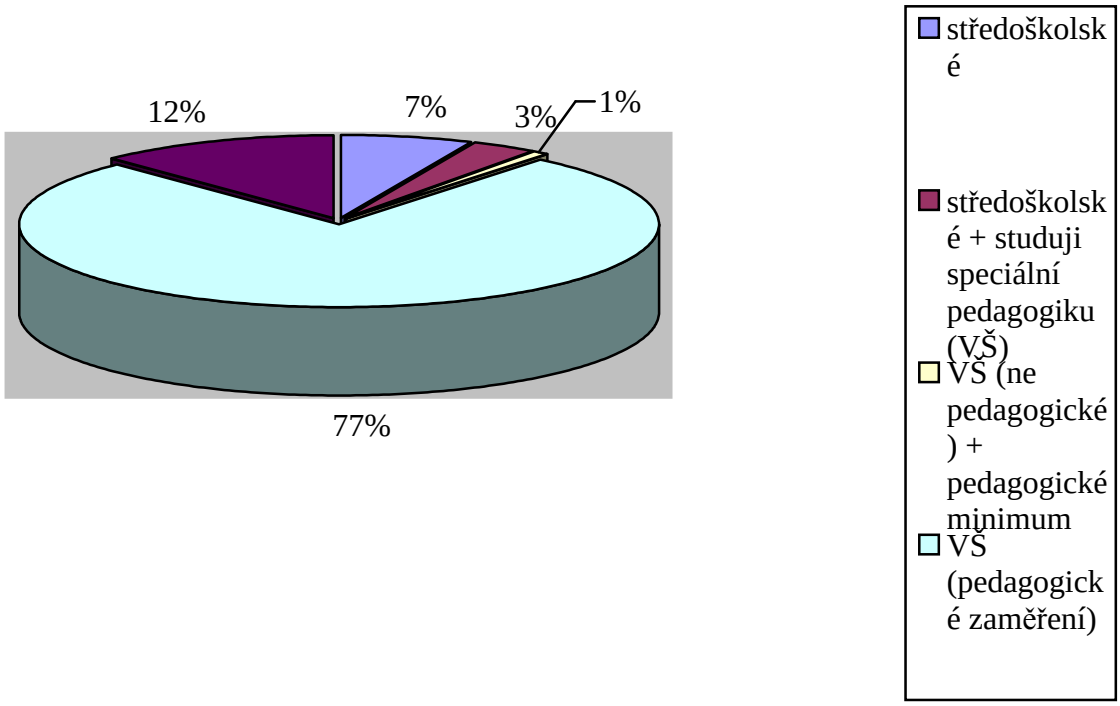

Graf č. 2.6 *Zdroj: autor*

Odpověď: Většina dotazovaných pedagogů prošla vysokoškolským vzděláním pedagogického zaměření (77 %), pouze 12,3 % dotázaných má vzdělání doplněno o speciální pedagogiku. Zbývající dotázaní mají jiné než vysokoškolské pedagogické vzdělání. Středoškolské vzdělání bez speciální pedagogiky je vykazováno 6,6 % pedagogy a středoškolské + studium speciální pedagogiky uváděla 3,3 % učitelů a vysokoškolské bez pedagogického zaměření 0,8 % učitelů. Z výzkumu vyplývá, že naprostá většina učitelů nestudovalo speciální pedagogiku potřebnou na práci s postiženým žákem.

Ověřování platnosti domněnky D6: ***Většina pedagogů má vysokoškolské vzdělání pedagogického zaměření, avšak bez studia speciální pedagogiky.***
Domněnka D6 byla potvrzena.

7. Otázka: *Absolvovali jste na školách praxi, mj. podíleli jste se na výuce žáků se speciálně vzdělávacími potřebami během svého studia?*

Graf č. 2.7 - Vyhodnocení otázky č. 7

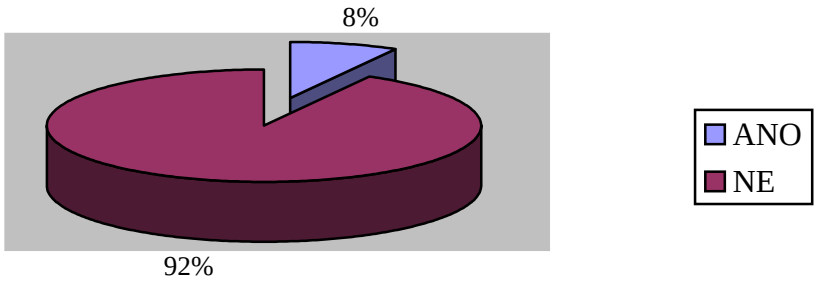

Graf č. 2.7 *Zdroj: autor*

Odpověď: Výsledek této otázky byl velice překvapující. Drtivá většina (92%) respondentů odpověděla, že jejich škola jim nezprostředkovala kontakt se skupinou žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Praxe s handicapovanými žáky byla u respondentů po ukončení vysokoškolského studia nulová.

Ověřování platnosti domněnky D7: ***Absolventi pedagogické fakulty absolvovali minimálně 1 měsíc praxi i s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.***
Domněnka D7 byla vyvrácena.

8. Otázka: *Do jaké míry je intenzivní Vaše spolupráce s rodiči postižených žáků?*

Graf č. 2.8 - Vyhodnocení otázky č. 8

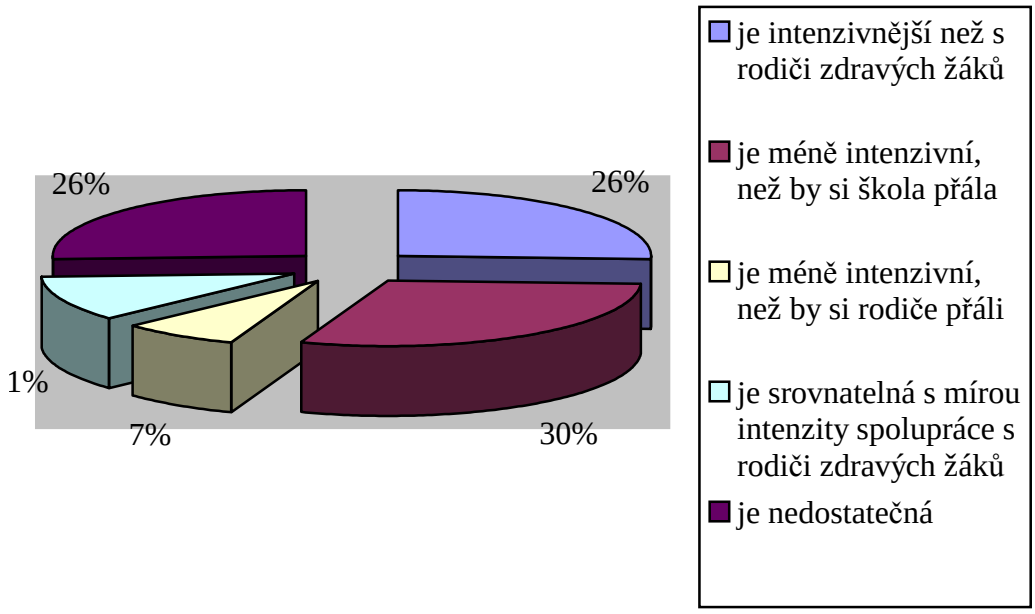

Graf č. 2.8 *Zdroj: autor*

Odpovědi: Odpovědi na tuto otázku byly skoro vyvážené. Z odpovědí vyplývá, že spolupráce školy s rodiči je plně nedostačující, přesto však je intenzivnější než spolupráce školy s rodiči zdravých žáků. Nejvíce respondentů (30 %) odpovědělo, že jejich spolupráce s rodiči postižených žáků, by mohla být intenzivnější. 26% dotazovaných pedagogů odpovědělo, že spolupráce je nedostatečná. Pouze 7 % učitelů se přiznalo, že spolupráce by mohla být intenzivnější, ale nejspíše vinou zaneprázdněnosti pedagogů je nedostačující hlavně pro rodiče postižených žáků.

Ověřování platnosti domněnky D8: ***Spolupráce školy s rodiči postižených žáků je nedostatečná.***

Domněnka D8 byla potvrzena.

9. Otázka: *Nabízí Vaše škola možnost slovního hodnocení integrovaných žáků, které by tak bylo zakotveno i ve Vašem školním řádu či školním vzdělávacím programu?*

Graf č. 2.9 - Vyhodnocení otázky č. 9

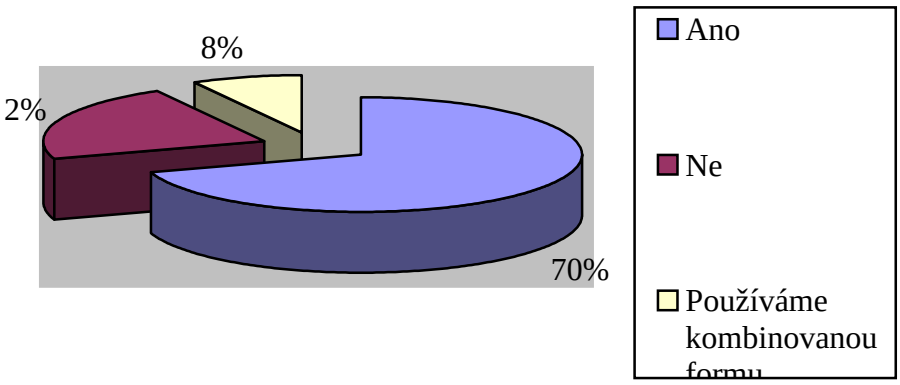

Graf č. 2.9 *Zdroj: autor*

Odpověď: Vycházelo se z předpokladu, že hodnocení výkonu žáků bude hlavně formou známky. Možnost slovního ohodnocení ve školním řádě bude minimální. Výsledky potvrdily, jak dalece mylná byla hypotéza. Až 70 % respondentů odpovědělo, že v jejich školním řádu či školním vzdělávacím programu je zakotvena možnost slovního hodnocení.

Ověřování platnosti domněnky D9: ***Slovní hodnocení integrovaného žáka nebude převažovat nad hodnocením známkou.***
Domněnka D9 nebyla potvrzena.

10. Otázka: *Z jakých finančních zdrojů čerpá Vaše škola prostředky na případnou podporu inkluzivního vzdělávání (platy asistentů pedagogů, interaktivní výukové programy, bezbariérové přístupy atd.)*

Graf č. 2.10 - Vyhodnocení otázky č. 10

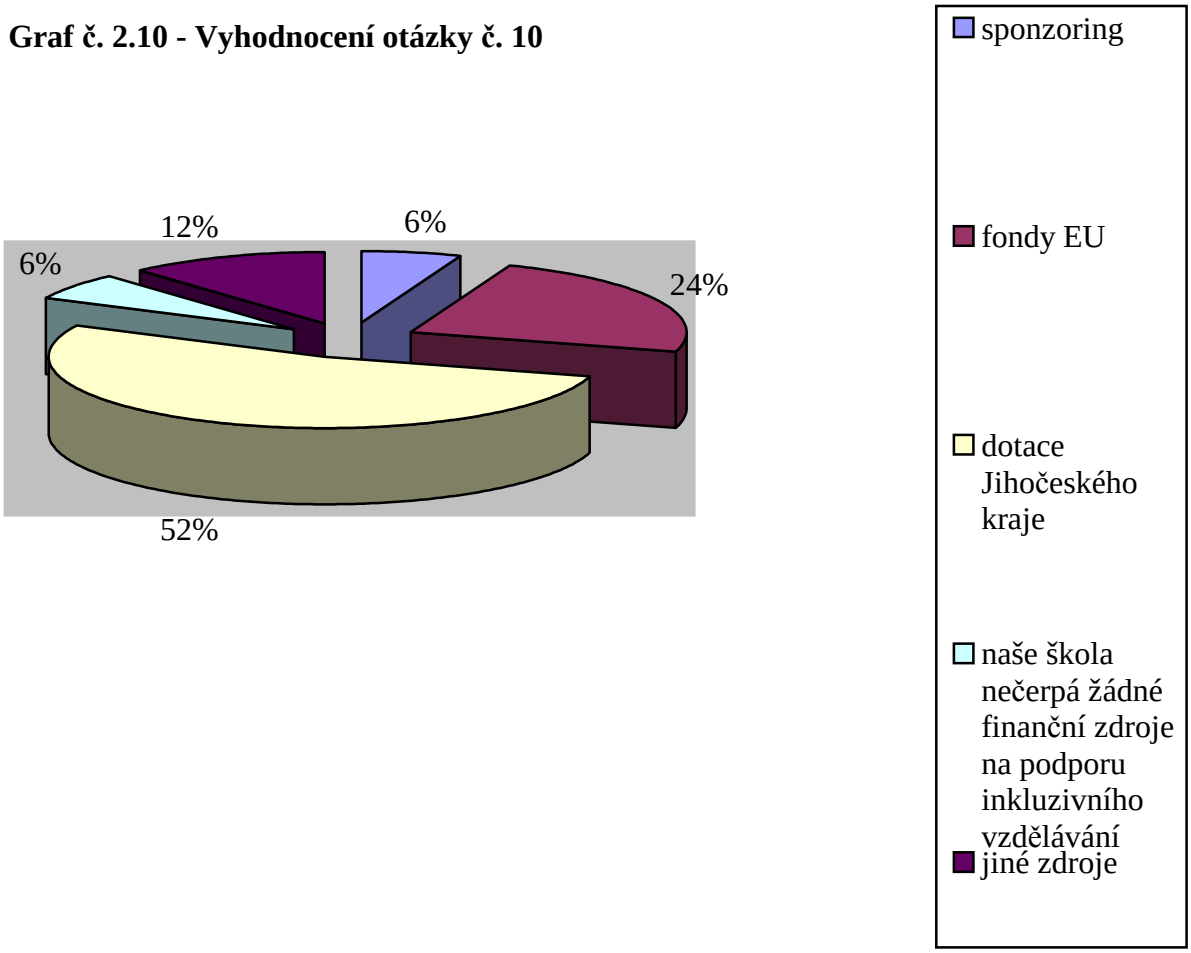

Graf č. 2.10 *Zdroj: autor*

Odpověď: Nejvíc finančních prostředků (až 52 % škol) čerpá z dotací Jihočeského kraje. 2. místo ve zdrojích (24 %) náleží fondům Evropské unie.

Ověřování platnosti domněnky D10: ***Základní školy čerpají nejvíce finančních prostředků na případnou podporu inkluzivního vzdělávání z fondů Evropské unie.***
Domněnka D10 byla vyvrácena.

6.4 Výstupy výzkumného projektu

Výstupem výzkumného projektu je deskripce míry inkluzivity základních škol integrujících žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a identifikace hlavních překážek bránících plnému integračnímu rozvoji.

Dílčím cílem výzkumného projektu je ověření platnosti stanovených domněnek, jejichž validita byla výzkumem verifikována či falzifikována.

Do výzkumu bylo zahrnuto 55 základních škol v Českých Budějovicích. Respondenty byli pedagogové či vedení školy. Za největší problém při integraci postižených žáků oslovení učitelé považují nedostatečné finanční prostředky na architektonické bariéry, absence speciálních pedagogů či asistentů pedagogů. Nicméně i další zmiňované překážky integrace, jako je nedostatečná komunikace školy a rodičů žáků se SVP či absence studia speciální pedagogiky u respondentů, označují dotazovaní za relevantní. Pokud jde o hodnocení žáka, bylo překvapivým zjištěním, že žáci se SVP jsou převážně klasifikováni slovně.

Interpretace výsledků výzkumu vede k názoru, že základní školy běžného typu v Českých Budějovicích se inkluzivity sice „nebojí“, zvolili správný „integrační“ směr, ale k tomu, aby se zbavily „integračních“ překážek a staly se plně „inkluzivními“, bude zapotřebí nejen hodně času a finančních prostředků, ale též trpělivosti a schopnosti naučit se chápat integraci jako styl života, něco, co je transcendentní a prostupuje celým společenským spektrem, nejen oblastí vzdělání.

6.4.1 Výsledky šetření ke stanoveným výzkumným hypotézám

V rámci výzkumného projektu nebyla potvrzena hned první domněnka D1 (zmíněná v kap. 6.1.2), že v základních školách běžného typu je zastoupeno velké množství speciálních tříd. Domněnka byla skeptická vůči inkluzi handicapovaných žáků na základních školách. Předpokládalo se, že žáci se speciálními vzdělávacími potřebami budou integrováni do speciálních tříd. Drtivá většina respondentů (92 %) tuto hypotézu překvapivě vyvrátila.

Dalším překvapením, avšak v negativním slova smyslu, bylo velké zastoupení specializovaných tříd. Až skoro 70 % respondentů odpovědělo, že jejich škola integruje některé, v jistých oblastech nadané žáky do specializovaných tříd. Domněnka D2 (zmíněná v kap. 6.1.2) tak byla opět vyvrácena, nepředpokládalo se, že v době vzestupujících

integračních trendů budou ve školách přítomny specializované třídy, které inkluzi „potlačují“.

Co se týče bezbariérových přístupů do hlavních vchodů základních škol, domněnka D3 (zmíněná v kap. 6.1.2) znějící ve smyslu nedostatečnosti odstranění architektonických překážek byla potvrzena. Tento předpoklad je podpořen i fotografickou dokumentací, která mapuje přítomnost/nepřítomnost bezbariérových přístupů na některých základních školách v Českých Budějovicích. Technické bariéry jsou mnohdy překážkou optimálního rozvoje v oblasti každodenních aktivit postiženého a často limitujícím faktorem kvality života postižených. Vzhledem k současným trendům nestačí pouze bariéry identifikovat, ale rovněž přispívat k jejich odstraňování. Důležitost problematiky absence bezbariérových přístupů dokládá neověřená domněnka D4b, která zjistila, že nejvíce žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je imobilních, je u nich diagnostikováno tělesné postižení.

Rozborem dalších výsledků byly získány informace, na jejichž základě byla potvrzena domněnka D4a, obsahující hypotetická tvrzení, že základní škola běžného typu integruje nejčastěji 1 – 5 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Tento předpoklad byl potvrzen 61 % respondentů. Z analýzy platných odpovědí vyplývá, že nejčastěji jsou u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami diagnostikována tělesná postižení a ne lehká mentální retardace, kterou předpokládala domněnka D4b.

Výzkumným šetřením byla potvrzena domněnka D5, že ve většině škol není zřízena funkce speciálního pedagoga. Tento předpoklad nám potvrdilo 78 % respondentů.

Z hlediska analýzy vzdělání učitelů byl zjištěn fakt, že většina pedagogů má vysokoškolské vzdělání pedagogického zaměření (77 %), avšak bez studia speciální pedagogiky. Pouze 12 % dotázaných má vzdělání doplněno o speciální pedagogiku. Zbývajících 11 % dotázaných má jiné, než vysokoškolské pedagogické vzdělání. Zjištěné údaje potvrzují domněnku D6 (zmíněná v kap. 6.1.2), že většina učitelů v běžných základních školách nemá speciálně pedagogické vzdělání.

Dále byla vyvrácena domněnka D7, která dosvědčila překvapující fakt, že pedagogové během svého studia na vysoké škole neabsolvovali (ani minimálně 1 měsíc) praxi s intaktní skupinou, tj. s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Předpoklad byl drtivě rozvrácen 92 % respondentů. Skutečnost, že absolventi pedagogické fakulty nedisponují žádnou praxi s handicapovanými dětmi/žáky, je alarmující.

Další analýzou byla potvrzena domněnka D8, že spolupráce školy s rodiči postižených žáků je nedostatečná. Nejvíce respondentů (30 %) odpovědělo, že jejich spolupráce s rodiči postižených žáků by mohla být intenzivnější. Tento fakt dokazuje, že nejen školy, ale též i rodiče by měli participovat na účasti podpory inkluzivního vzdělání. Integrace není záležitostí pouze na školním pozemku, je všeobjímající a zasahuje hlavně též do osobního života integrovaného dítěte na domácí půdě.

Zpracováním výsledků výzkumného šetření nebyla potvrzena domněnka D9, že slovní hodnocení integrovaného žáka nebude převažovat nad hodnocením známkou. Z analýzy vyplývá, že 70 % škol klasifikuje integrované žáky formou slovní. Tyto výsledky byly pozitivně překvapující a deklarují tak tendence proinkluzivního vzdělávání.

Poslední domněnka D10 byla též vyvrácena. Předpokládalo se, že většina finančních zdrojů je čerpána z fondů Evropské unie. 52 % respondentů odpověděla, že největší zdroje plynou z dotací Jihočeského kraje.

6.5 Syntéza zjištěných faktů

Více než polovina domněnek byla vyvrácena. Předpoklady byly všeobecně pojímány skepticky k moderním integračním trendům. Výsledky nebyly překvapující, osvědčily pouze fakt, že základní školy čím dál tím více inkluzi podporují a snaží se jí jít vstříc, i když vinou hlavně nedostatku zdrojů, finančních i personálních, nemohou tyto školy rozšiřovat inkluzivitu, tak jak by si nejspíše představovaly. Přesto však byly identifikovány hlavní překážky, které pokud nebudou odstraněny, nepovolí inkluzi plný rozvoj. Hlavními bariérami snižujícími míru inkluziviy základních škol je **nedostatek speciálních pedagogů a asistentů pedagogů, absence bezbariérových přístupů** a v neposlední řadě velká **neochota škol komunikovat zdlouhavě s úřady a psát projektové žádosti.**

Dopadem syntézy je zjištění, že míra inkluzivity základních škol není tak nízká, jak bylo v domněnkách predikováno, avšak existují zde jisté překážky, identifikované díky výzkumnému projektu, které se práce bude snažit odstranit. Česká republika stále patří mezi země, které příliš vysoké procento dětí, žáků a studentů vyčleňují z hlavního vzdělávacího proudu – do škol samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením a speciálních institucí. O inkluzivitě českého školského systému

jako celku i přístupnosti jednotlivých škol k žákům ze znevýhodněných skupin se doposud převážně jen hovořilo, ale realita zůstávala v drtivé většině nezměněná.

VLASTNÍ ŘEŠENÍ

7 NÁVRH ZMĚNY ORGANIZAČNÍ STRUKTURY OP VK

Hlavní problém, který práce řeší, je nedostatečné vyhlašování výzev na proinkluzivní téma ze strany Ministerstva školství, tělovýchovy a mládeže. Ministerstvo omezuje zdroje na tuto problematiku, navíc *školy, které si píší samy projekty, jsou znechuceny přebujelou byrokracií a redundantní administrativou, proto své aktivity ve psaní projektových žádostí utlumují.*[37] Dílčím problémem je pak nejen nedostatečná připravenost základních škol na přijetí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, ale též nedostatečná praxe absolventů oboru speciální pedagogika a jejich nedostatečná konkurenceschopnost na trhu práce. Domněnky o nedostatečné míře inkluzivity základních škol byly verifikovány výzkumným projektem (viz výše).

Návrh řešení problému spočívá v návrhu změny organizační struktury OP VK ve smyslu implementace nové prioritní osy a nových oblastí podpor do stávající rigidní struktury. Tato implementace by podporovala propojenost primárního a sekundárního sektoru vzdělávání a ve svém důsledku by zvyšovala nejen inkluzivitu škol, ale měla pozitivní vliv na efektivnější financování projektových žádostí z fondů Evropské Unie.

Hlavním výstupem tohoto návrhu je vytvoření neziskové organizace, která by byla financovaná ze zdrojů EU, poskytovala by zastřešení primární (žáci se SVP) i sekundární (studenti speciální pedagogiky), integrovala by tak primární i terciární sektor vzdělávání a řešila by v praxi problémy nastíněné v této práci. K realizaci tohoto záměru je zapotřebí změny organizační struktury OP VK implementací nové prioritní osy a nových oblastí podpor. Dílčím cílem tohoto návrhu jsou nejen konkurenceschopní absolventi speciální pedagogiky na trhu práce, ale též do nejvyšší možné míry sociálně integrovaní žáci se SVP, včetně jejich pracovních a společenských možností uplatnění.

7.1 Prioritní osa 6 – Integrace primárního a terciárního sektoru vzdělávání

Tato prioritní osa je zaměřena na podporu specifických cílů OP VK, které řeší rozvoj a zkvalitňování počátečního a terciárního vzdělávání a zároveň posílení adaptability

[37] KVARDOVÁ K., Centrum podpory inkluzivního vzdělávání, [cit. 2. 2. 2012].

a flexibility lidských zdrojů jako základního faktoru konkurenceschopnosti ekonomiky a udržitelného rozvoje ČR. Všechny tyto specifické cíle tvoří konzistentní celek návrhu a zaměření nové prioritní osy 6 OP VK. Globálním cílem této nově vytvořené osy je integrace primárního a terciárního sektoru vzdělávání za účelem zvýšení konkurenceschopnosti cílových skupin.

7.1.1 Oblasti podpory

6.1 Rozšíření terciárního vzdělávání studentů o praxi

6.2 Zlepšení podmínek pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

7.1.1.1 Zaměření podpory 6.1 - Rozšíření terciárního vzdělávání studentů o praxi

Zaměření podpory bude zahrnovat zkvalitňování funkce celého systému terciárního vzdělávání. Studenti vysokých škol budou za určitou peněžní úhradu vykonávat praxi v období minimálně jednoho roku ve svém oboru. Praxi budou zprostředkovávat pro tento účel vzniklé neziskové organizace.

7.1.1.2 Cíle oblasti podpory

Globální cíl

Zvýšení kvality terciárního vzdělávání

Specifický cíl

Konkurenceschopní absolventi vysokých škol

7.1.1.3 Cílová skupina

Studenti speciální pedagogiky – zástupci terciárního sektoru vzdělávání

Přínos pro cílovou skupinu

K tomu, aby byl absolvent studia speciální pedagogiky dostatečně uplatnitelný a konkurenceschopný na trhu práce, musí si znalosti a dovednosti po celý život nejen pravidelně doplňovat, ale i prohlubovat. Nejefektivnější prohlubování znalostí a dovedností se koná v praxi. Na školách se však praktické ověřování znalostí realizuje jen zřídka a ve velmi nedostatečné míře. Studenti pak odchází s teoretickými znalostmi, ale praxí žádnou, což se negativně projevuje při hledání práce. Je zapotřebí vybudovat efektivní systém vzdělávání zaměřený především na potřeby a požadavky studentů, který by zohledňoval využití teoretických znalostí v praxi.

7.1.1.4 Zaměření podpory 6.2 - Zlepšení podmínek pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

Významnou prioritou vzdělávacího systému je zajištění rovných příležitostí ke vzdělání bez ohledu na druh postižení nebo sociálního znevýhodnění, např. zdravotního, ekonomického, sociálního, etnického, podle pohlaví či státní příslušnosti atd. Velmi důležité je též vytváření podmínek pro integraci osob se speciálními vzdělávacími potřebami do běžného vzdělávacího proudu spolu se zabezpečením potřebných speciálně pedagogických a psychologických podpůrných služeb.[38] Ke každému žáku se SVP by měl být veden individuální přístup podle jeho skutečných potřeb a požadavků. Tato oblast podpory se zaměřuje především na děti se zdravotním postižením a na překážky, jež jim brání v jejich rozvoji. Významnou aktivitou pro naplnění principu rovných příležitostí je rozvoj systému poradenství a asistenčních služeb (vč. vzdělávání asistentů a speciálních pedagogů).

7.1.1.5 Cíle oblasti podpory

Globální cíl

Zlepšení rovných příležitostí dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, zvláště dětí a žáků se zdravotním postižením

Specifický cíl

Sebevědomí, samostatní jedinci schopní absolvovat další formu edukace či přímo zapojení do pracovního procesu.

7.1.1.6 Cílová skupina

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami základních škol běžného typu, převážně žáci se zdravotním postižením – zástupci primárního sektoru vzdělávání

[38] *Prováděcí dokument k Operačnímu programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2010, verze k 9.12.2010, [cit. 2011-05-08]. str. 27. Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/zakladni-dokumenty-a-zpracovatele>.

Přínos pro cílovou skupinu

Požadavky a potřeby žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nejsou v plné míře saturovány. Hlavními nedostatky základních škol je nedostatečná připravenost těchto institucí na příchod handicapovaných žáků. V první řadě je alarmující nedostatek speciálních pedagogů či asistentů pedagoga. Žáci se SVP jsou bez onoho „průvodce“ ztraceni ve světě zdravých, potřebují mnohdy oporu nejen fyzickou, ale i psychickou, sociální. Cílem je dosáhnout co možná nejvyšší míry sociální integrace žáků se SVP, včetně pracovních a společenských možností uplatnění.

8 ZÁVĚR

Hlavním cílem diplomové práce bylo koncipovat návrh inovace implementační struktury organizačního systému Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Problémem, který byl v práci řešen, byla nedostatečná míra inkluzivity základních škol zapříčiněná nejen nepřipraveností základních škol na příchod žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, ale též neochota škol aktivně se podílet na psaní projektových žádostí a s tím souvisejícím stykem s administrativou, byrokracií. Práce si klade za cíl návrhem organizační změny ve struktuře OP VK nejen zvýšit míru inkluzivity základních škol, dosáhnout co nejvyšší míry sociální integrace žáků se SVP, ale též propojením primárního a terciárního sektoru vzdělávání zvýšit konkurenceschopnost mladých lidí na pracovním trhu.

Hlavním dopadem práce byl návrh změny organizační struktury OP VK. Návrh řešení problému spočíval v návrhu změny organizační struktury OP VK ve smyslu implementace nové prioritní osy a nových oblastí podpor do stávající rigidní struktury. Tato implementace by podporovala propojenost primárního a sekundárního sektoru vzdělávání a ve svém důsledku by zvyšovala nejen inkluzivitu škol, ale měla by i pozitivní vliv na efektivnější financování projektových žádostí z fondů Evropské Unie.

Praktická část se zaměřovala na dvě oblasti. První oblast identifikovala a interpretovala překážky bránící plnému rozvoji inkluzivity základních škol v okrese České Budějovice. Cílem této části bylo popsat současný stav podmínek pro integraci dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Nástrojem pro sběr dat bylo použito techniky dotazníkového šetření. Celkem bylo stanoveno 10 hypotéz, které z poloviny byly výzkumem vyvráceny. Hlavní předpoklad, že míra inkluzivity je velice nízká, nebyl potvrzen, přesto však byly nalezeny vážné nedostatky, na které se práce snaží reagovat. Zpracováním výsledků empirického šetření byly identifikovány nejpalčivější překážky inkluzivity na základních školách a to: nedostatek speciálních pedagogů či asistentů pedagogů, absence bezbariérových přístupů a neochota škol psát projektové žádosti. Za kladné je naopak považováno zjištění, že žáci se SVP jsou místo do speciálních tříd integrováni ve větší míře do tříd běžných a též fakt, že škola nabízí možnost slovního hodnocení handicapovaných žáků. Výstupem první oblasti praktické části je sumarizace hlavních překážek bránících plnému rozvoji inkluzivity základních škol v Českých Budějovicích.

Druhá oblast praktické části si kladla za cíl zpracovat na základě nově navržené implementační struktury OP VK projektovou žádost, jejíž dopad by znamenal nejen zvýšení míry inkluzivity základních škol, ale též zvýšení konkurenceschopnosti absolventů vysokých škol díky praxi, kterou by tato inovace přinášela. Nově navržená implementace je založená na principu integrace primárního a terciárního sektoru vzdělávání. Hlavním výstupem projektu by byla nezisková organizace (občanské sdružení), jež by zastřešovala požadavky obou cílových skupin, tzn. žáků se SVP a studentů (primární vzdělávání) vysokých škol (terciární vzdělávání), dílčími dopady by byly konkurenceschopní absolventi vysokých škol na trhu práce a sociálně integrovaní žáci se SVP, s možnostmi pracovního a společenského uplatnění, kteří jsou lépe připraveni na případné další formy edukace.

Na základě prezentovaných závěrů lze konstatovat, že využití nové implementační struktury, jež je v této práci navržena, by vedlo k optimalizaci části společenského systému. Globální dopad práce realizované v praxi by zefektivnil český vzdělávací systém a usnadnil by jednotlivcům na základě lepšího vzdělání snadnější přístup na pracovní trhy evropských zemí. Dílčí dopady práce by zvýšily míru inkluzivity základních škol a v neposlední řadě by přispěly ke zvýšení konkurenceschopnosti absolventů vysokých škol na trhu práce. Výsledky práce vedou k zamyšlení a zároveň motivaci.

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Zákony, vyhlášky

Vyhláška MŠMT ČR č. 73/2005 Sb. *o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných*

Vyhláška MŠMT ČR č. 48/2005 Sb. *o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky*

Zákon č. 109/2002 Sb. *o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních* a o změně zákonů

Zákon č. 5612004 Sb., *o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)* a jeho novela č. 49/2009 Sb.

Zákon č. 137/2006 Sb., *o veřejných zakázkách,* ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 83/1990 Sb. *o sdružování občanů,* ve znění pozdějších předpisů

Knihy, skripta, publikace

Abeceda fondů Evropské unie 2007 – 2013: Fondy Evropské unie. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007, 16 s.

BARTOŇOVÁ, M. *Strategie ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním.* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 223 s. ISBN 978-80-210-5103-4.

České vzdělání a Evropa: Strategie rozvoje lidských zdrojů při vstupu do EU. Sdružení pro vzdělávací politiku. Praha, 1999. 111 s. ISBN 80-211-0312-4.

„Dan-Tjeck“ projekt dánsko-české spolupráce v oblasti speciálního školství věnovaný podpoře integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami realizovaný v letech 2000 – 2001. 1. vyd. Praha, 2002. 45 s.

EUROPANOSTRA Sborník studentských prací. 1. vyd. Praha: Institut pro evropskou politiku, 2007. 137 s. ISBN 80-86993-04-3.

FIALA, T. a spol: *Aktualizovaná prognóza struktury vzdělanosti obyvatel ČR*. 1. vyd. Praha, 2007. 59 s. Vysoká škola ekonomická.

HALÁMEK, P. *Projektový cyklus v EU*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 73 s. ISBN 80-210-3552-8.

HANÁK, P. a kol. *Zkušenosti z aplikace nových metod práce při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. 1. vyd. Brno: Coprint, 2011. 130 s. ISBN 978-80-254-0022-8.

HRABÁNKOVÁ, M. *Základy tvorby projektů podle zásad EU*. 1. vyd. Praha: Institut výchovy a vzdělávání, 34 s. ISBN: 80-7105-204-3.

HRABÁNKOVÁ, M., BOHÁČKOVÁ, I. *Strukturální podpory v rámci politiky soudržnosti na období 2000 – 2013*. 2. vyd. Praha, 2007. 49 s. ISBN: 978-80-7271-187-1.

ILLINGWORTH, J. *The normal child – some problems of the early years and their treatment.* Edingburgh: Churchill Livingstone, 1991, 232 s. ISBN 044-3034-109.

KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Sebehodnocení inkluzivního prostředí na 1. stupni základních škol*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 99 s. ISBN 978-80-210-4948-2.

KUDLÁČEK, M. *Inclusion of children with physical disabilities in physical education, recreation and sport.* 1. vyd. Olomouc: Palackého univerzita, 2008. 157 s. ISBN 978-80-244-2156-8.

LEPIČOVÁ, L. *Pravidla financování projektů 7. RP*. 1. vyd. Praha: Vademecum, 2007. 89 s. ISBN 80-86794-22-9.

LOCHMAN, O. *Já, občan Evropy*. 1. vyd. Praha: Národní institut dětí a mládeže MŠMT, 2011. 58 s. ISBN 978-80-87449-03-5.

Metodika pro přípravu programových dokumentů pro období 2007 – 2013. 1. vyd. Praha: Ireas, 2005. 80 s. ISBN 80-86684-29-6.

Monitoring a evaluace programů a projektů EU. Sborník z konference konané ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR. 1. vyd. Praha: Institut pro strukturální politiku, 2002. 55 s. ISBN 80-86684-00-8.

OPATŘILOVÁ, D. *Možnosti speciálně pedagogické podpory u osob s hybným postižením*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 180 s. ISBN 978-80-210-4575-0.

OPATŘILOVÁ, D. *Analýza současného stavu inkluzivního vzdělávání v ČR u jedinců s tělesným postižením v předškolním a základním vzdělávání*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 322 s. ISBN 978-80-210-5030-3.

Operační programy. 1. vydání. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 1998, str.

POKORNÁ, V. *Inkluzivní a kognitivní edukace*. 1. vyd. Praha: Karlova univerzita, 2006. 388 s. ISBN 80-7290-258-X.

Podpora dalšího vzdělávání pracovníků vodního hospodářství v Jihočeském kraji. pracovní verze žádosti. České Budějovice: VŠERS, 2010, 49 s.

Příklady dobré praxe: úspěšné projekty strukturálních fondů EU a dotací ČR. 1. vyd. Praha: UniCredit Bank, 2008. 115 s. ISBN 978-80-254-1856-7.

TANNENBERGEROVÁ, M. a kol. *Jak se stát férovou školou II.* 1. vyd. Brno: Liga lidských práv, 2010. 55 s. ISBN 978-80-87414-02-6.

VOSMIK, M. Žáci s poruchou autistického spektra v běžné škole. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 200 s. ISBN 978-80-7367-687-2.

Kvalifikační práce

MIKŠÍKOVÁ, S. *Rekvalifikace a vybrané skupiny nezaměstnaných* : diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, fakulta sociálních studií, 2009. s. 147.

Elektronické zdroje

Indikativní alokace prostředků z fondů EU v České republice pro ROP v cíli Konvergence, Dostupné z WWW:<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy>.

JEŘÁBEK, J. a kol. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online], Praha: VÚP, 7.9.2004, [cit. 15.1.2012], Dostupný z WWW: <http://www.msmt.cz/_DOMEK/default.asp?ARI=102947&CAI=2071>

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost [online]. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Praha : [s.n.], 2007 [cit. 2011-05-08]. Prioritní osy a indikátory, str. 65. Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/op-vzdelavani-pro-konkurenceschopnost-verze-z-1-10-2007>.

PIJL, S., J. HAMSTRA, D. *Assesing pupil developtment and education in an inclusive setting.* In International Journal of Inclusive Education. London: Taylor, ROYAUME-UNI, Apr-Jun 2005, pages 181 – 192. [online] [cit. 13. července 2009]. Dostupné na WWW: <http://www.ingentaconnect.com/contect/routledg/tied/2005/00000009/00000002>.

Prováděcí dokument k Operačnímu programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2010, verze k 9. 12. 2010,

[cit. 2011-05-08]. str. 123. Dostupné z WWW:<http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/zakladni-dokumenty-a-zpracovatele>.

Rámcový vzdělávací program pro základní školu speciální [online] Výzkumný ústav pedagogický v Praze [cit. 29. července 2009]. Dostupné na WWW: <http://www.vuppraha.cz/clanek/98>.

10 SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1.1 – str. 15
Graf č. 1.2 – str. 16
Graf č. 2.1 – str. 47
Graf č. 2.2 – str. 48
Graf č. 2.3 – str. 49
Graf č. 2.4a – str. 50
Graf č. 2.4b – str. 51
Graf č. 2.5 – str. 52
Graf č. 2.6 – str. 53
Graf č. 2.7 – str. 54
Graf č. 2.8 – str. 55
Graf č. 2.9 – str. 56
Graf č. 2.10 – str. 57

11 PŘÍLOHY

Příloha 1 – Dotazník

Příloha 2 – Projekt

Příloha 3 – Fotografická dokumentace

Příloha 1 – DOTAZNÍK

Inkluzivní školy v Jihočeském kraji

Dobrý den, vážení dotazovaní,

jmenuji se Lenka Kujalová a jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze. Pro svoji diplomovou práci na téma Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (subtéma: Analýza míry inkluzivity v jihočeských základních školách) shromažďuji informace, které mi poté pomůžou vyhodnotit míru inkluzivity na základních školách v Českých Budějovicích. Proto Vás prosím o vyplnění tohoto dotazníku.

Informace budou použity pouze pro mé studijní účely.

Děkuji

---

1. Navštěvují ve Vaší škole žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP - handicapovaní i mimořádně nadaní) speciální třídy, nebo jsou integrováni do běžných tříd?

A) Žáci se SVP navštěvují speciální třídy

B) Žáci se SVP jsou začleněni do běžných tříd

C) Žáky se SVP zde nemáme

2. Nachází se ve Vaší škole specializované třídy? (např.: matematická, sportovní, jazyková,…)

A) Ano

B) Ne

3. Disponuje Vaše instituce bezbariérovým přístupem?

A) Ano

B) Ne

4a. Kolik handicapovaných žáků (tj. žáků zdravotně postižených, zdravotně znevýhodněných, sociálně znevýhodněných) integruje Vaše škola?

A) žádné

B) 1-5

C) 6-10

D) více

4b. Jaká postižení jsou u Vašich žáků diagnostikována? (mj. autismus, epilepsie, mentální retardace, imobilita, sluchové / zrakové postižení,…)

---

5. Je u Vás na škole zřízena funkce asistenta pedagoga?

A) Ano

B) Ne

6. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

A) středoškolské

B) středoškolské + studuji speciální pedagogiku (VŠ)

C) vysokoškolské (ne pedagogické) + pedagogické minimum

D) vysokoškolské (pedagogické zaměření)

E) vysokoškolské + speciální pedagogika

---

7. Spolupracuje Vaše škola s poradenskými institucemi v regionu? Např.: s pedagogicko-psychologickou poradnou či speciálním pedagogickým centrem?

A) Ano

B) Ne

8. Do jaké míry je intenzivní Vaše spolupráce s rodiči postižených žáků? Je možné začervenit i více odpovědí.

A) je intenzivnější než spolupráce s rodiči zdravých žáků
B) je méně intenzivní, než by si škola/pedagogové přáli
C) je méně intenzivní, než by si rodiče přáli
D) je srovnatelná s mírou intenzity spolupráce s rodiči zdravých žáků
E) je míň intenzivní než spolupráce s rodiči zdravých žáků

9. Nabízí Vaše škola možnost slovního hodnocení, které by tak bylo zakotveno i ve Vašem školním řádu či školním vzdělávacím programu?

A) Ano
B) Ne
C) používáme kombinovanou formu hodnocení

10. Z jakých finančních zdrojů čerpá Vaše škola prostředky na případnou podporu inkluzivního vzdělávání (platy asistentů pedagogů, interaktivní výukové programy, bezbariérové přístupy atd.)

A) sponzoring
B) fondy Evropské unie
C) dotace Jihočeského kraje
D) naše škola nečerpá žádné finanční zdroje na podporu inkluzivního vzdělávání
E) jiné zdroje

Děkuji za Vaši trpělivost!

Příloha 2 - PROJEKT

I. Souhrnné informace o projektu

Název operačního programu:	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
Číslo prioritní osy:	12.1
Název prioritní osy:	Počáteční vzdělávání, terciární vzdělávání
Číslo oblasti podpory:	12.1.2
Název oblasti podpory:	Rovné příležitosti dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a potřebná praxe absolventů studia speciální pedagogiky
Číslo výzvy:	01
Typ projektu:	Individuální projekt ostatní, střednědobý
Registrační číslo:	CZ. 1.12/1.2.06
Cílové skupiny:	primární skupina - děti se speciálními vzdělávacími potřebami ze základních škol v Českých Budějovicích sekundární skupina – absolventi Jihočeské univerzity, fakulta pedagogická, obor – speciální pedagogika
Typ území:	město

PROJEKT

Název projektu:	***Život bez bariér*** *(The Life Without Obstacles)*
Klíčové aktivity:	1. Řízení a administrace projektu 2. Vznik vzdělávacího programu pro efektivní zapojení studentů speciální pedagogiky do výuky žáků se SVP 3. Pořádání workshopu, semináře, konference 4. Publicita projektu

Hlavní výstupy projektu:	1. Nezisková organizace (občanské sdružení) 2. Vzdělávací program 3. Konference, semináře 4. Konkurenceschopnější absolventi studia speciální pedagogiky 5. sebevědomější žáci se SVP, kteří jsou lépe připraveni na další formy edukace
Předpokládané datum zahájení projektu	01. 05. 2012
Předpokládané datum ukončení projektu	01. 05. 2014
Předpokládaná doba trvání projektu v měsících	24 měsíců
Typ účetní jednotky:	Pro jednotky, u nichž hlavním předmětem činnosti není podnikání
Celkové způsobilé náklady projektu	3 510 967,28
Celkové nezpůsobilé náklady projektu	0,00
Rozpočet projektu celkem	3 510 967,28

Stručný obsah projektu:

Projekt reaguje na problém nedostatečné připravenosti základních škol na zvyšující se počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Jeho cílem je propojit primární a terciární sektor vzdělávání, dvě cílové skupiny, žáky se SVP a absolventy studia speciální pedagogiky. Důvodem zpracování projektu je fakt, že žáci se SVP nejsou optimálně uspokojováni a zároveň studenti speciální pedagogiky postrádají zkušenosti z praxe, za dobu svého studia nepřijdou prakticky do žádné intaktního styku s postiženými žáky. Hlavním cílem projektu je vytvoření formální organizace s právním statusem, která by svojí organizační strukturou zastřešovala obě cílové skupiny a řešila by zde zmíněný problém. Dílčím cílem projektu je zajistit partnerským školám mladé nadšené absolventy, kteří by svým proaktivním přístupem přispěli k efektivnější výuce žáků se SVP, pomohli jim přirozeně se začlenit do kolektivu vrstevníků a zvýšili by jejich motivaci k dalšímu vzdělávání, které je základním předpokladem zajištění kvalitního zaměstnání a plnou integraci do společnosti.

V rámci projektu by byla vytvořena funkce projektového manažera, který by za partnerské školy psal projektové žádosti, které by byly cíleně mířeny na odstraňování překážek v rozvoji integrity škol (např. na bezbariérové přístupy, na poučné tematické semináře pro rodiče postižených žáků, …).

II. Žadatel projektu

Název subjektu:	občanské sdružení Život bez bariér
Právní forma:	nestátní nezisková organizace
IČO:	26133802
DIČ:	CZ26133802
Plátce DPH:	Ne
Typ plátce DPH:	Nejsem plátce DPH
Počet zaměstnanců:	3
Typ žadatele:	občanské sdružení (dle zákona o sdružování občanů č. 83/1990 Sb[39].)
Podíl na nákladech:	3 510 967,28

Zkušenosti žadatele s realizací a řízením projektů v oblasti RLZ:

V oblasti rozvoje lidských zdrojů neadministroval žadatel žádný projekt, ale se vzděláváním a rozšiřováním znalostí v oblasti školení pedagogických pracovníků i cílové skupiny žáků má dlouholeté zkušenosti.

Zkušenosti s prací s cílovou skupinou:

Žadatel v rámci OP VK administroval níže uvedené projekty:

1. Škola bez bariér (CZ.05.1.06/3.2.15.1/0126 MŠMT ČR)
2. Implementace multimediálních interaktivních výukových metod pro vzdělávání žáků s mentálním postižením (CZ.02.1.07/1.2.16.1/0251 MŠMT ČR)

Oba dva výše uvedené projekty byly úspěšně ukončeny. U těchto projektů je v současné době stále zabezpečováno pokračování hlavních činností projektů, i když byly již dokončeny. Žadatel má tedy značné zkušenosti s prací s primární cílovou skupinou.

Příjemce veřejné podpory v posledních 3 letech: Ne

Příjemce podpory de-minimis v posledních 3 letech: Ne

[39] *Zákon o sdružování občanů* ze dne 27. března 1990, Dostupné na http://spcp.prf.cuni.cz/lex/83-90.htm.

Statutární zástupci:

Příjmení:	Hlívsa	**Jméno:**	Jan
Titul před:	PaedDr.	**Titul za:**	CSc.
Funkce osoby:	ředitel		
Email:	hlivsa@zivotbezbarier.cz		
Společné podpisové právo:	Ne		

Příjmení:	Kašpárek	Jméno:	Dan
Titul před:	Ing.		
Funkce osoby:	pokladník		
Email:	kasparek@zivotbezbarier.cz		

Kontaktní osoba:

Příjmení:	Bradáčová	**Jméno:**	Zita
Titul před:	Ing.		
Funkce osoby:	projektový manažer		
Email:	bradacova@zivotbezbarier.cz		
Společné podpisové právo:	Ne		

Oficiální adresa (adresa pro doručení):

Kraj:	Jihočeský	**Okres:**	České Budějovice
Obec:	České Budějovice	**Část obce:**	České Budějovice 5
PSČ:	370 05	**Ulice:**	Milady Horákové
Číslo popisné:	28		
www:	www.zivotbezbarier.cz		

III. Partner projektu

Partner projektu: Jihočeská univerzita, pedagogická fakulta

Partner s finančním podílem: Ne

Zdůvodnění zapojení partnera do projektu:

Hlavní myšlenka existence tohoto projektu tkví v propojenosti primárního a terciárního sektoru za účelem efektivnějšího řešení nedostatečné míry inkluzivity základních škol dané neadekvátní připraveností těchto škol na příchod žáků se SVP. Základním stavebním kamenem této myšlenky je kooperace 3 subjektů – základní školy, jež integrují primární cílovou skupinu (žáky se SVP), vysoké školy, jež integrují sekundární cílovou skupinu (studenty speciální pedagogiky) a nově vzniklou neziskovou organizaci, jež tuto spolupráci garantuje, zaštiťuje.

Studenti Jihočeské univerzity, pedagogické fakulty, oboru speciální pedagogika mají jedinečnou šanci získat praxi ve studované oblasti, získat za své pracovní nasazení na poli základních škol finanční ohodnocení a v globálním důsledku se stát konkurenceschopnějšími na pracovním trhu. Jihočeská univerzita se svým partnerstvím s neziskovou organizací „Život bez bariér“ zavazuje zprostředkovávat prvotní komunikaci studentů s organizací.

Partner projektu: Základní škola Grünwaldova

Partner s finančním podílem: Ne

Zdůvodnění zapojení partnera do projektu:

Základní školy, jež mají zájem o zvýšení své míry inkluzivity se mohou dobrovolně zapojit do tohoto projektu. Do partnerské školy budou pravidelně docházet studenti speciální pedagogiky, kteří prošli studiem speciálního vzdělávacího programu, jež je též výstupem projektu, a budou externě edukovat žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

IV. Popis projektu

Cíle projektu:

Hlavním cílem projektu je vytvoření formální organizace s právním statusem, která by svojí organizační strukturou zastřešovala obě cílové skupiny a řešila by zde zmíněný problém. Dílčím cílem projektu je zajistit partnerským školám mladé nadšené absolventy, kteří by svým proaktivním přístupem přispěli k efektivnější výuce žáků se SVP, pomohli jim přirozeně se začlenit do kolektivu vrstevníků a zvýšili by jejich motivaci k dalšímu vzdělávání, které je základním předpokladem zajištění kvalitního zaměstnání a plnou integraci do společnosti. Další dílčí metou je dosáhnout co možná nejvyšší míry sociální integrace žáků se SVP, včetně pracovních a společenských možností uplatnění. Navíc členové občanského sdružení by za partnerské školy psali projektové žádosti, čímž by se urychlit a zefektivnil proces získávání peněz z fondů EU.

Projekt v sobě integruje 2 cílové skupiny, žáky se SVP a absolventy vysoké školy s oborem speciální pedagogika a snaží se propojit požadavky těchto cílových skupin aby výsledkem projektu byl oboustranně prospěšný symbiotický vztah.
Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Projekt je ze strany MŠMT ČR průběžně monitorován. Rámcový rozpočet projektu je 1 195 967,28 Kč. Evropská unie se podílí 85 %, státní rozpočet 15 %.

Přidaná hodnota projektu:

V důsledku kurikulární reformy je umožněno rodičům přihlásit své dítě, které má speciální vzdělávací potřeby, do základní školy běžného typu ve spádové oblasti. Inkluze se v dnešní moderní společnosti stává jakýmsi trendem, bohužel však řada škol na nástup handicapovaných žáků není připravena. Projekt reaguje na nedostatečnou připravenost základních škol běžného typu na vzrůstající vlnu inkluze. Je jisté, že výstupy projektu budou přínosné nejen pro různé školy partnerské základní školy v Jihočeském kraji, které budou chtít se vzniknuvší organizací spolupracovat, ale též pro budoucí speciální pedagogy, kteří účastí na projektu nabydou potřebnou praxi a stanou se tak na trhu práce konkurenceschopnějšími.

Popis cílových skupin:

Program má 2 cílové skupiny:

1. žáci se speciálními vzdělávacími potřebami základních škol v Českých Budějovicích. Konkrétně se jedná o žáky s tělesným postižením a mentální retardací – zástupci primárního sektoru vzdělávání
2. studenti vysoké školy Jihočeské univerzity, fakulta pedagogická, obor speciální pedagogika – zástupci terciárního sektoru vzdělávání

Potřebnost projektem zasáhnout cílovou skupinu žáků vychází z pedagogických potřeb, evaluace vyučovacího procesu, která byla provedena za pomoci dotazníkového šetření na základních školách v okrese České Budějovice. Interpretací výsledků byl navíc zjištěn nedostatek speciálních pedagogů a prakticky žádná praxe absolventů speciální pedagogiky. Tento projekt si klade za cíl spojit tyto dvě cílové skupiny a vytvořit mezi nimi oboustranně produktivní, symbiotický vztah.

Zapojení a motivace cílové skupiny:

Motivace cílových skupin je dána jejich povinností vzdělávat se. Účastníci primární skupiny jsou motivováni také hlavně tím, že se jedná o jejich vlastní integraci, zapojení se nejen do skupiny vrstevníků, ale též do budoucna do pracovního života. Je to jejich šance, „vstupenka“ do širšího okruhu sociálních vrstev, je to jejich příležitost. Účastníci sekundární skupiny jsou motivováni hlavně příležitostí rozšíření si v rámci praxe své zkušenosti a znalosti a šancí efektivnějšího zapojení se do pracovního procesu na trhu práce, stávají se konkurenceschopnějšími.

Přínos pro cílovou skupinu:

Pro primární cílové skupiny je to zejména příležitost absolvovat základní školu a získat vyšší kvalifikaci ať už do další formy edukace či do pracovního poměru. Pro sekundární cílové skupiny tkví hlavní přínos ve větší šanci prosazení se a trhu práce.

V. Území dopadu a realizace

Území dopadu

Kód území dopadu:	Název území dopadu:	Spadá pod:
CZ035	Jihočeský kraj	Jihozápad

Místo realizace NUTS5

Kód NUTS5:	Název NUTS5:	Spadá pod:
CZ0357854126	České Budějovice	Č. Budějovice

Realizované investice NUTS3:

Kód NUTS3:	Název NUTS3:	Procentní podíl:
CZ035	Jihočeský kraj	100

VI. Výstupy a dopady projektu

- nezisková organizace (občanské sdružení „Život bez bariér“)
- nový vzdělávací program
- konference, semináře
- konkurenceschopnější absolventi studia speciální pedagogiky na trhu práce
- sociálně integrovaní žáci se SVP, s možnostmi pracovního a společenského uplatnění, kteří jsou lépe připraveni na případné další formy edukace

VII. Klíčové aktivity

Číslo aktivity: 01

Název klíčové aktivity: Řízení a administrace projektu

Náklady na klíčovou aktivitu: 1 720 015,00

Podrobný popis realizace klíčové aktivity:

V rámci projektu bude určen realizační tým, funkce manažera projektu a řídící komise projektu. Manažer projektu bude přímo odpovědný vedení neziskové organizace Život bez bariér a její správné radě. S realizací projektu bude pravidelně seznamovat řídící komisi. Realizační tým projektu se bude scházet operativně, minimálně jednou za dva týdny. Z jeho jednání budou pořizovány a archivovány zápisy. Na konci projektu proběhne audit projektu. Bude nastaven systém kontroly plnění monitorovacích ukazatelů, v závěru každé aktivity bude zpracována evaluační zpráva. Manažer projektu bude dbát na efektivní využívání alokovaných prostředků.

Náklady na aktivitu představují:

- mzdy interesovaných osob
- odměny recenzentů a garanta projektu
- administrativní materiál (papíry, tonery, atd.) spojené s řízením a správou projektu

Výstup klíčové aktivity:

- samotný projekt
- recenze k vzniklé společnosti a vzdělávacímu programu

Číslo aktivity: 02

Název klíčové aktivity: Vznik vzdělávacího programu pro efektivní zapojení studentů speciální pedagogiky do výuky žáků se SVP

Náklady na klíčovou aktivitu: 583 766,00

Podrobný popis realizace klíčové aktivity:

V rámci projektu bude vytvořen vzdělávací program, jehož stanovy budou vodítkem pro výuku primární cílové skupiny studenty participující vysoké školy. Vzdělávací programy bude mít následující náplň:

1. Základní teoretické znalosti z oblasti speciální pedagogiky
2. Základní teoretické znalosti z oblasti psychopedie, somatopedie

3. Praktické znalosti z oblasti volnočasových aktivit, základy pedagogiky volného času

Náklady na aktivitu představují:

- náklady na realizaci vzdělávacího programu
- náklady na kurzy určené pro studenty speciální pedagogiky
- odměny lektorů
- nákup notebooků s příslušenstvím na potřeby lektorů

Místa, kde se uskuteční vzdělávací aktivity:

- České Budějovice, DK Metropol
- Tábor, hotel Palcát

Výstup klíčové aktivity:

- vzdělávací program, který bude nově vzniklé občanské sdružení v rámci udržitelnosti nabízet cílovým skupinám
- 26 proškolených osob z řad studentů speciální pedagogiky, JU České Budějovice
- skripta

Číslo aktivity:	03
Název klíčové aktivity:	Pořádání workshopu, semináře, konference
Náklady na klíčovou aktivitu:	1 103 965,00

Podrobný popis realizace klíčové aktivity:

Na počátku projektu bude uspořádán pracovní workshop, při němž budou stanoveny jednotlivé úkoly pro členy realizačního týmu a kontrola jejich plnění v průběhu projektu. Budou zde nastaveny předpoklady pro efektivní plnění harmonogramu a kontroly náplně nového vzdělávacího programu. V rámci evaluace budou stanovena případná opatření na nápravu možných nedostatků. Tato klíčová aktivita má v kompetenci též oslovení potenciálních partnerských škol ochotných participovat na daném projektu.

V druhé polovině aktivity proběhne seminář k nově vytvořenému vzdělávacímu programu, na nějž budou přizváni zástupci cílových skupin. Vyhodnotí se jednotlivé kursy, stanoví se úkoly na další období.

Konference zaměřená k problematice inkluzivity vzdělání na základních školách, na důležitost praktických znalostí v daném oboru. Konference seznámí účastníky s problémy, které byly příčinou odstartování tohoto projektu a též s problémy, se kterými se realizátoři během projektu setkali.

Náklady na tuto aktivitu budou:

- náklady na workshop
- náklady na reklamu, marketing
- náklady na seminář
- náklady na konferenci

Výstup klíčové aktivity:

- workshop
- seminář
- konference

Číslo aktivity: 04

Název klíčové aktivity: Publicita projektu

Náklady na klíčovou aktivitu: 103 221,28

Podrobný popis realizace klíčové aktivity:

Pro projekt a nově vzniklou neziskovou organizaci bude vytvořen webový portál, přístupný též z webových stránek participujících partnerských škol. Na něm se budou moci zástupci cílových skupin a další zájemci z řad široké veřejnosti účastnit on line konference, získají zde základní informace o řešené problematice a možnostech vzdělávání v dané oblasti. Přes tento webový portál mohou být v kontaktu s lektory, zástupci partnerů či garanty projektu.

Náklady na tuto aktivitu budou:

- odměna správci webového portálu
- poměrná část na řízení projektu

Výstupem klíčové aktivity:

- vytvořený webový portál s on line konferencí, kam budou umístěny studijní opory vzniklé v rámci projektu
- sebevzdělání sekundárních cílových skupin

VIII. Analýza rizik projektu

Jako rizika projektu byly identifikovány následující faktory:

1. nezájem o nabízené možnosti ze strany sekundární cílové skupiny
2. nekvalitní přístup k výuce primární skupiny plynoucí z nedostatku zkušeností či z nezájmu
3. personální změny, které mohou nastat v průběhu realizace projektu
4. nezájem základních a vysokých škol spolupracovat na vytvořeném projektu

Popis opatření na eliminaci rizik (odstranění rizik):

Ad 1 – Bude věnována dostatečná marketingová podpora projektu. Projekt bude medializován v tisku, propagován na webových stránkách projektu a vzniklé neziskové organizaci. Pedagogická fakulta bude detailně informována o náplni a užitečnosti vzdělávacího programu pro své studenty. Studentům této fakulty bude presentována přednáška o efektivitě vzdělávacího programu a možnostech, které jim zapojení se do tohoto programu přinese.

Ad 2 – Kvalita přípravy nového vzdělávacího programu bude průběžně kontrolována odbornými garanty z řad partnerů (pedagogové Jihočeské univerzity, pedagogické fakulty), kteří budou informovat manažera projektu a řídící komisi projektu. Z jejich jednání bude pořizován zápis. Povinností řídící komise bude též pravidelný monitoring plnění harmonogramu projektu a kvality výstupů projektu.

Ad 3 – Personální změny nelze zcela vyloučit, lze je ovlivnit jen dostatečným ohodnocením práce. Z tohoto důvodu bude manažer projektu informovat řídící komisi o dosažených výsledcích projektu, které budou zároveň zveřejňovány na webovém portálu projektu.

Ad 4 - Bude věnována dostatečná marketingová podpora projektu. Projekt bude medializován v tisku, propagován na webových stránkách projektu a vzniklé neziskové organizaci. Pedagogická fakulta bude detailně informována o náplni a užitečnosti vzdělávacího programu pro své studenty. Základní školy v okrese Českých Budějovic budou informováni (emailem i osobní návštěvou manažera projektu) o výhodnosti zapojení se do tohoto projektu, který zajisté zvýší jejich míru inkluzivity a lépe je připraví na nábor dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

Popis přidané hodnoty projektu, v čem je inovativní

Výstupem projektu je unikátní služba, jež ve své podstatě řeší zároveň dva problémy. Hlavním problémem je nedostatečná míra začlenění žáků se SVP a nedostatečná praxe budoucích speciálních pedagogů. Nově vzniklý vzdělávací program je přesně zacílen a potřeby cílových skupin. Vychází z potřeb každodenní praxe.

Vnitřní postupy řízení a organizace

Manažer projektu bude přímo odpovědný vedení neziskové organizace Život bez bariér a její správné radě. S realizací projektu bude pravidelně seznamovat řídící komisi. Výstupy projektu (nezisková organizace, vzdělávací program, semináře, konference) budou zveřejňovány průběžně na webových stránkách projektu a budou přístupny široké veřejnosti. Realizační tým projektu se bude scházet operativně, minimálně jednou za dva týdny. Z jeho jednání budou pořizovány a archivovány zápisy. Na konci projektu proběhne audit projektu. Bude nastaven systém kontroly plnění monitorovacích ukazatelů, v závěru každé aktivity bude zpracována evaluační zpráva. Manažer projektu bude dbát na efektivní využívání alokovaných prostředků.

IX. Realizační tým

Složení osob realizačního týmu:

Číslo	Název pozice	Úvazek
001	manažer projektu	0,50 %
002	asistentka projektu	0,50 %
003	odborný garant	450,00 hodin
004	lektor	656,00 hodin
005	člen řídící komise	360,00 hodin
007	správce webového portálu	450,00 hodin

Hlavní manažer projektu nese hlavní zodpovědnost za realizaci a průběh projektu. Manažer projektu je vedoucím realizačního týmu. Komunikuje se zástupci cílových skupin, partnerů, s garantem kurzů. Podílí se na publicitě projektu.

Asistentka projektu je přímo odpovědná manažerovi projektu.

Úkoly:

- připravuje vzdělávací kurzy po organizační stránce
- zajišťuje chod kanceláře projektu, pomáhá s administrativou
- zajišťuje fotodokumentace jednotlivých aktivit projektu
- uspořádává dokumentaci projektu, provádí archivaci materiálů
- koordinuje a pomáhá s organizací kurzů, workshopů, seminářů
- spolupodílí se na publicitě projektu

X. Horizontální témata

Podpora rovných příležitostí:

Vliv projektu na rovné příležitosti je zaměřen

Podpora udržitelného rozvoje

Vliv projektu na udržitelný rozvoj je zaměřen

Projekt je přímo zaměřen na podporu rovných příležitostí a podporu udržitelného rozvoje. Především v oblasti primárního a terciárního vzdělávání má pozitivní dopad.

XI. Monitorovací indikátory

Název indikátoru: Počet proškolených osob z řad studentů speciální pedagogiky
Měrná jednotka: počet osob
Plánovaná hodnota: 26
Datum plánované hodnoty: 30.09.2014

Název indikátoru: Počet úspěšně integrovaných žáků
Měrná jednotka: počet osob
Plánovaná hodnota: 158
Datum plánované hodnoty: 30.09.2014

Název indikátoru: Počet nově vytvořených vzdělávacích kurzů
Měrná jednotka: produkt
Plánovaná hodnota: 24
Datum plánované hodnoty: 30.09.2014

XII. Publicita

Způsob zajištění publicity: Informační akce (konference, semináře, workshopy, atd.)

Konkrétní opatření pro zajištění publicity:

1. Při zahájení projektu proběhne workshop určený pro cílovou skupinu, pracovníky projektu, zástupce partnerů, lektory, zástupce měst a obcí, kde se přítomní seznámí s úkoly projektu. Projektu bude věnován článek v místním periodiku
2. Během trvání projektu se uskuteční seminář, v němž vyhodnotí žadatel, partneři i zástupci cílové skupiny daný projekt. Budou navrženy možnosti zlepšení.
3. Na závěr projektu bude realizovaná konference, zaměřená na otázky, se kterými se řešitelé během realizace projektu setkali, problematika vzdělávání integrovaných žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, práce s primární cílovou skupinou. Rekapitulují se zde závěry z provozování webového portálu. Na konferenci budou přizváni zástupci regionálního tisku a rozhlasového či lokálního televizního vysílání.

Způsob zajištění publicity: Viditelné umístění trvalé informační desky

Konkrétní opatření pro zajištění publicity:

Na frekventované ulici Na Dlouhé louce v Českých Budějovicích bude trvale umístěna informační deska s informacemi o projektu. Bude umístěn odkaz na webových stránkách partnerských škol. V místnostech, kde se budou konat semináře, konference a workshopy bude umístěna mobilní informační deska a vlajky EU a ČR. Na propagačních a informačních materiálech budou uvedeny zdroje financování a opatřeny logem OP VK.

Způsob zajištění publicity: Internetové stránky projektu

Konkrétní opatření pro zajištění publicity:

V rámci projektu vzniknou webové stránky projektu, kde se budou moci zájemci z řad odborné i široké veřejnosti seznámit s projektem a jeho výstupy.[40]

[40] *Podpora dalšího vzdělávání pracovníků vodního hospodářství v Jihočeském kraji.* pracovní verze žádosti. České Budějovice, 2010, str. 49. VŠERS.

Příloha 3 – FOTOGRAFICKÁ DOKUMENTACE

Namátkový výběr základních škol v Českých Budějovicích

Obrázek č. 1 - Základní škola VI. Rady
Ukázka absence bezbariérového přístupu

Obrázek č. 2 – Základní škola Grünwaldova
Ukázka absence bezbariérového přístupu

Obrázek č. 3 – Základní škola Máj II.
Ukázka absence bezbariérového přístupu

Obrázek č. 4 – Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta
Ukázka bezbariérového přístupu